

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Evaluatie cultuurvisie

Zaaknummer
2404543

Uw kenmerk

Datum
8 oktober 2019

Geachte raadsleden,

In de bijlagen bij deze brief vindt u het evaluatieverslag van de cultuurvisie, een inhoudelijke analyse en afhandeling externe aanvragen kadernota nieuw beleid en een procesvoorstel professionele beeldende kunst 2019-2020.

Evaluatie

De afgelopen jaren is de inzet van het kunst- en cultuurbeleid vooral gericht om de functies in de culturele basisinfrastructuur overeind te houden en activiteiten te ondersteunen. Het waarborgen van de toekomstbestendigheid van de culturele infrastructuur heeft de prioriteit gekregen in de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid in de afgelopen vijf jaar.

In de transitie om te komen tot een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur is in de afgelopen 5 jaar de focus gelegd op de toekomstbestendigheid van de bibliotheek, schouwburg, Oyfo en Metropool en op de samenwerking met Enschede en de regio.

In de afgelopen 5 jaar zijn hierin grote stappen gezet door:

- subsidiëring van Metropool door Hengelo en Enschede samen, het eerste boven stedelijke poppodium van Nederland
- inzet om het cultuurprofiel Ruimte voor verbeelding van de regio Twente tot stand te brengen, die is vastgesteld door alle 14 Twentse gemeenten en aangeboden aan de minister van OCW; het cultuurprofiel is een gemeenschappelijke visie op kunst, cultuur en media in Twente waarmee een eerste belangrijke stap is gezet in de ontwikkeling en uitvoering van een regionaal cultuurbeleid.
- Hengelo en Enschede zijn samen opgetrokken om cultuur een plek te geven in de regiodeal Twente met een projectvoorstel over creatieve broedplaatsen. Onlangs is besloten om binnen de regiodeal hiervoor een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar te stellen

De transitie is een doorlopend proces, waarbij we telkens voor nieuwe opgaven kwamen en komen te staan. Deze opgaven samen met de input van onze partners heeft geleid tot de onderstaande aandachtspunten van de huidige visie.

Aandachtspunten actualisatie visie

Op basis van de input, adviezen en aanbevelingen samen met de resultaten benoemd in hoofdstuk 2 kunnen we constateren dat veel uitgangspunten uit de huidige visie nog steeds van kracht zijn. Uit deze evaluatie komt tegelijkertijd een aantal aandachtspunten naar voren dat we mee moeten nemen in het toekomstig kunst- en cultuurbeleid. Daarnaast vraagt een aantal onderdelen uit de huidige visie nadere uitwerking of aanscherping.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Uit de evaluatie komen de volgende aandachtspunten naar voren voor ons toekomstig beleid:

- (De uitvoering van) het gemeentelijk beeldende kunstbeleid moet opnieuw worden gezien. Vragen die daarbij beantwoord moeten worden zijn onder andere of het beleid moet worden uitgebreid en zo ja, op welke onderdelen? Kiezen we bijvoorbeeld voor kunstenaarsbeleid, werkplek voor kunstenaars en het mogelijk maken om hun werk zelfstandig te presenteren of voor een presentatieinstelling, een culturele voorziening die brede presentatie van professioneel beeldende kunst faciliteert? In hoeverre neemt de overheid particuliere initiatieven hierin over?
- De samenhang met het evenementenbeleid.
Willen we bijvoorbeeld een deel van het evenementenbudget labelen voor kunst en cultuur? We zien dat veel culturele initiatieven een bijdrage leveren aan de reuring in de stad, een pijler binnen het programma binnenstad. Te denken valt aan Stork 150, de Week van de AmateurKunst en ander culturele initiatieven.
- De samenwerking tussen de culturele instellingen in de stad en - met andere gemeenten - in de regio.
Zoals benoemd in de huidige visie en ook in de evaluatie is vrijblijvende samenwerking niet effectief. Schaalvoordelen, gezamenlijke uitvoering van overlappende taken, eenduidige aansturing en programmering leiden tot sterke organisaties. Wij constateren dat de beoogde niet vrijblijvende samenwerking op onderdelen heel goed is gerealiseerd (Oyfo, Metropool) maar op andere niet of nauwelijks (schouwburgen, beeldende kunst). Bij de actualisatie van deze visie bezien hoe we in de toekomst zouden moeten aankijken tegen samenwerking tussen de culturele (kern)instellingen in de stad.
- Monitoring en evaluatie.
Geconstateerd moet worden dat de huidige visie nauwelijks indicatoren bevat die het mogelijk maken de werking van het beleid kwalitatief en kwantitatief goed te monitoren. Wij vinden dat bij het geactualiseerde kunst- en cultuurbeleid concrete indicatoren moeten worden geformuleerd. Het cultureel waardemodel is in 2018 ingevoerd bij onze culturele kernvoorzieningen. Een model opgebouwd uit kwaliteitsdomeinen, criteria en indicatoren. Het model gaat in op de artistiek-inhoudelijke kwaliteit, maar ook om de maatschappelijk kwaliteit van de instellingen. Dit model zal de aankomende jaren gebruikt worden om beleid te monitoren en evalueren en worden opgenomen in de actualisatie van deze kunst- en cultuurvisie.
- De verhouding tussen het lokale en regionale kunst- en cultuurbeleid (wat doen we lokaal en wat regionaal?)
De afgelopen jaren is ingezet op het vaststellen van een cultuurprofiel regio Twente samen met de 14 Twentse gemeenten. Daarnaast is cultuur opgenomen in de regiodeal Twente. Samen met de 14 gemeenten zal verder inhoud moeten worden gegeven aan het regionale cultuurbeleid. Dit moet natuurlijk afgestemd zijn met wat Hengelo lokaal belangrijk vindt.
- Vanuit de regiodeal zie je ook ruimte ontstaan voor nieuwe initiatieven (creatieve broedplaatsen, Marktplaats). De aansluiting met het programma binnenstad moet hierop verder worden uitgebouwd.

Vervolg actualisatie visie

Deze evaluatie is de eerste input voor de actualisatie van onze cultuurvisie. Deze pakken we in 2020 op, zodat we eind 2020 een geactualiseerde visie kunnen presenteren aan uw raad. Hiervoor wordt een opdracht geformuleerd met daarin aandacht voor co-creatie, zodat onze partners betrokken worden bij de totstandkoming.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Externe aanvragen Kadernota 2020 - 2013

De aanvragen kadernota nieuw beleid hebben we terug laten komen in het document inhoudelijke analyse en afhandeling externe aanvragen kadernota nieuw beleid. Hierin hebben we opgenomen welke mogelijkheden er binnen de huidige visie zijn over met de aanvragers het gesprek aan te gaan.

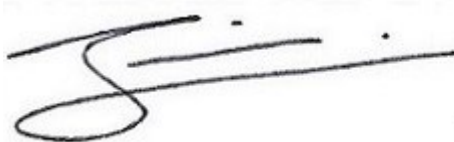
Procesvoorstel professionele beeldende kunst 2019-2020

In deze bijlage stellen we een proces voor in de overbrugging naar de aanpassing van de visie in de loop van 2020. Het voorstel is om samen met het programmteam binnenstad te kijken naar mogelijkheden voor een plek/podium in de binnenstad voor de beeldende kunstenaars. Hierbij moet gekeken worden vanuit de profilering van de binnenstad naar wat de beste plek hiervoor is. Dit kan een plek zijn die meebeweegt met de dynamiek van de binnenstad en die gericht is op samenwerking met andere culturele organisaties. Daarnaast moet het passen binnen de financiële kaders. De financiële ruimte kan worden gevonden binnen het aanjaagbudget 2019 en eventueel het binnenstad budget.

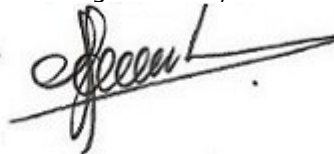
Dit zal voor het eind van dit jaar in samenspraak tussen de afdeling cultuur en programmteam binnenstad moeten zijn uitgewerkt. De kunstenaars en culturele organisaties worden uitgenodigd mee te denken over de vormgeving en de inrichting van een plek/podium. Op korte termijn (2020) wordt gedacht aan een "pop-up" impuls.

Het invulling geven van beeldende kunstbeleid voor de aankomende jaren zal zijn beslag moeten krijgen binnen de cultuurvisie. In de loop van 2020 zal uw raad besluiten over de verdere vormgeving. Bij de Kadernota in het voorjaar van 2020 zal een vooruitblik naar 2021 en latere jaren worden opgenomen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Bijlagen:

Evaluatieverslag cultuurvisie

Inhoudelijke analyse en afhandeling externe aanvragen kadernota nieuw beleid

Procesvoorstel professionele beeldende kunst 2019-2020

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

KenT u Hengelo?
Kunst (& cultuur) en Techniek in Hengelo

Evaluatie

**Kunst- en cultuurvisie Hengelo
2014-2020**

Inhoudsopgave

Pleidooi van een stadsdichter

Inleiding

Vooraf

Hoofdstuk 1. Vraagstukken

1.1 Vraagstuk toekomstbestendigheid culturele basisinfrastructuur

1.1.1 Governance

1.1.2 Transitie culturele infrastructuur

1.1.3 Toekomstbestendige culturele kernvoorzieningen

1.1.4 Aanvullende culturele voorzieningen

1.2 Vraagstuk programmering van beeldende kunst en de Collectie Hengelo

1.2.1 Evaluatie aanjaagbudget beeldende kunst en vormgeving

1.2.2 Aanbevelingen adviescommissie BKV

1.2.3 Collectie Hengelo

Hoofdstuk 2. Resultaten

Hoofdstuk 3. Aandachtspunten nieuwe visie 2021

3.1 Evaluatie huidige visie en terugblik afgelopen perioden

3.2 Adviezen en aanbevelingen vanuit de culturele sector

3.3 Aandachtspunten (toekomstig) beleid

Bijlagen

Pleidooi van een Stadsdichter

Maandag 8 april, 13.30u,
om 17.00u verwacht op het
Stadskantoor voor hoor en wederhoor,
uw nieuwe Stadsdichter,
speler in het veld van kunst en cultuur,
trots te behoren tot het
culturele DNA van deze stad.
Misschien vindt u dat ik
mezelf hier schromelijk overschat,
maar mijn ijver is oprecht.
Als Stadsdichter zal ik Hengelo
belichten en beschrijven,
dan eens mild, dan weer
met scherpe pen, de stad
vertegenwoordigen waar nodig,
tonen dat ik haar steeds beter ken.
Maar met pijn in 't hart moet ik constateren:
na vier stadse dichtersheren
gaat bij de vijfde dichteres
de subsidie op de fles en ik,
als zesde in de rij, zit met
gebakken peren, van dit mooie
dichtersambt lijkt 't einde nu nabij.
Misschien denkt u: stadsdichter is
een erebaan, die dichter dicht toch
voor de lol of hooguit
voor een appel en een ei?
Dit is onjuist, laten we wel wezen
dat kunstenaars en dichters
't alleen maar voor de passie doen
is een verkeerde hypothese.
Er moet ook brood op de plank.

Laat de Stadsdichter bestaan en zet
subsidie voort, als dichter van uw stad,
de speld net opgedaan, hoop ik
dat u mij nog vaak zult horen

Hettie Franken, 16.38u maandag 8 april

Inleiding

De kunst- en cultuurvisie Hengelo 2014-2020 is vastgesteld in januari 2014. Het voornemen was om in 2016/2017 een tussenevaluatie uit te voeren. Dat is niet gebeurd, omdat per 2015 opnieuw moest worden bezuinigd op het kunst- en cultuurbudget. De focus lag op het realiseren van de bezuinigingstaakstelling, zoals vastgesteld in de Kadernota 2016-2019, in relatie tot de uitvoering van de kunst- en cultuurvisie.

De beleidsperiode van de kunst- en cultuurvisie loopt tot en met 2020. In plaats van een tussenevaluatie maken we nu de balans op met een evaluatie van de afgelopen vijf jaar. De aanleiding om dat nu te doen is dat een aantal actuele ontwikkelingen speelt (discussie over beeldende kunst, toekomstbestendigheid Bibliotheek Hengelo, cultuurprofiel regio Twente) die vragen om een heroverweging in het kader van ons huidige kunst- en cultuurbeleid.

Bestuurlijke opdracht

Het college van B en W heeft een bestuurlijke opdracht vastgesteld voor de evaluatie. De opdracht is: evalueer het huidige kunst- en cultuurbeleid zoals vastgelegd in de kunst- en cultuurvisie 2014-2020.

Daarbij moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. wat waren de belangrijkste vraagstukken van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid in de periode 2014 tot en met 2018 en wat hebben de gemeente en de betrokken partijen met die vraagstukken gedaan?
2. welke resultaten zijn (niet) behaald in de uitvoering van de kunst- en cultuurvisie in de afgelopen vijf jaar?
3. welke conclusies verbinden we daaraan?

Proces

Ambtelijk is een eerste analyse uitgevoerd van bovenstaande vragen. Deze analyse is in maart 2019 ter consultatie aangeboden aan belanghebbenden die direct betrokken zijn bij de uitvoering van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid. Dat wil zeggen: instellingen of initiatieven die door de gemeente worden gesubsidieerd en de gemeenteraadsleden.

In de consultatieronde zijn de volgende vragen gesteld:

- Kunt u zich vinden in de analyse?
- Zo ja, heeft u nog opmerkingen/aanvullingen?
- Zo nee, waarom kunt u zich niet vinden in de analyse?

De belanghebbenden hebben de vragen schriftelijk (per mail) kunnen beantwoorden, maar hebben ook de mogelijkheid gekregen om dit mondeling te doen, tijdens een bijeenkomst in april 2019.

In totaal hebben 16 van de 34 belanghebbenden (47%) gereageerd op de eerste analyse ten behoeve van de evaluatie → zie bijlage 1.

Daarnaast is begin maart 2019 aan het brede culturele veld een mail gestuurd waarin is gewezen op de oproep van de gemeenteraad om voorstellen en ideeën voor nieuw beleid in te dienen. Veel externe partijen hebben een ingediend voor nieuw beleid op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed.

De eerste analyse en de uitkomsten van de consultatie zijn verwerkt in dit evaluatieverslag . De adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving heeft separaat een evaluatie gemaakt van het aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving, die in maart 2019 is vastgesteld door het college van B en W. Deze evaluatie is opgenomen in hoofdstuk 1 van dit evaluatieverslag.

Onderhavig verslag wordt vastgesteld door het college en aangeboden aan de raad ter kennisname.

Het verslag wordt ter informatie gestuurd naar de overige belanghebbenden die zijn geconsulteerd.

Op basis van de evaluatie wordt nader bezien hoe invulling kan worden gegeven aan het kunst- en cultuurbeleid vanaf 2021. Daarnaast heeft het college bij de aanbidding van de kadernota bepaald dat de externe initiatieven worden betrokken bij deze evaluatie.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 gaat over de belangrijkste vraagstukken van het kunst- en cultuurbeleid in de afgelopen 5 jaar.

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de (niet) behaalde resultaten in de uitvoering van het beleid.

In hoofdstuk 3 gaat in op afgelopen periode en het vervolg op de evaluatie.

Voorafgaand aan deze hoofdstukken wordt kort ingegaan op de kunst- en cultuurvisie en de vertaling daarvan in de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid.

Bijlagen

1. Overzicht reacties consultatieronde
2. Overzicht culturele basisinfrastructuur Hengelo
3. Overzicht subsidies Culturele initiatieven en aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving

Vooraf

Kunst- en cultuurvisie 2014-2020

De kunst- en cultuurvisie 2014-2020¹ vormt de basis voor de uitvoering van het huidige kunst- en cultuurbeleid van Hengelo. De missie is het verder versterken van de culturele identiteit van de stad:

“Wij willen zorg dragen voor een kwalitatief sterke, duurzame en diverse culturele infrastructuur. Wij willen het cultureel bewustzijn van de inwoners van Hengelo stimuleren, zodat zij weten wat hun stad aan kunst en cultuur te bieden heeft, daar in geschoold kunnen worden en er volop aan kunnen deelnemen. En wij willen kansen geven aan kunstenaars om in Hengelo te werken of hun werk te presenteren.”

In de kunst- en cultuurvisie werd hierbij wel de kanttekening geplaatst dat het tempo van de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid zou veranderen in de periode 2014-2020. Vanwege de beperkte financiën had de gemeente geen mogelijkheden om de culturele infrastructuur in zijn volle omvang te versterken.

Uitgangspunten van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid zijn:

- cultuur is een belangrijke vestigingsfactor en (mede)bepalend voor de aantrekkelijkheid van de stad
- de gemeente schept voorwaarden om kunst en cultuur in Hengelo mogelijk te maken
- ‘zorgen dat...’ in plaats van ‘zorgen voor...’; de gemeente komt meer in een regisserende en faciliterende rol dan zelf voor de oplossing te zorgen.

In de kunst- en cultuurvisie werd hierbij opgemerkt dat de gewijzigde rolverdeling tussen overheid en samenleving, in combinatie met de beperkte gemeentelijke financiën, doorwerkt in het kunst- en cultuurbeleid. In die zin dat de gemeente prioriteiten aanbrengt, los laat en vertrouwen schenkt aan de kracht en dynamiek van de samenleving.

Uitvoering kunst- en cultuurbeleid

De uitvoering van (een deel van) het kunst- en cultuurbeleid is neergelegd bij de gesubsidieerde culturele instellingen. In het kunst- en cultuurbeleid maakt de gemeente onderscheid tussen culturele kernvoorzieningen en aanvullende culturele voorzieningen. Deze vormen samen de culturele basisinfrastructuur van Hengelo → zie bijlage 2. Het college van B en W stelt hiervoor elk jaar subsidieuitvoeringsregelingen vast.²

De culturele kernvoorzieningen ontvangen jaarlijks subsidie: Bibliotheek Hengelo, Oyfo Kunst&Techniek, Schouwburg Hengelo en Metropool | poppodia van Twente.

1

https://www.hengelo.nl/Pdf_Internet/BestuurOrganisatie/nota%20kunst-%20en%20cultuurbeleid%202014-2020.pdf

2

https://www.hengelo.nl/webcontent/pdf_internet/gemeentebalie/Subsidies/Subsidieuitvoeringsregelingen_2019.pdf

Ook de aanvullende culturele voorzieningen worden structureel gesubsidieerd, zoals: amateurkunstverenigingen, Heartpool, Museum Hengelo en RadioHengeloTV.

Daarnaast zijn er instellingen, projecten en initiatieven (zoals het Filmhuis Hengelo, Cultuurpodium Houtmaat en Heartgallery) die incidenteel worden gesubsidieerd vanuit de subsidieregelingen CultuurLokaal en het aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving. De culturele evenementen (bijvoorbeeld BAMfestival en Amusing Hengelo) worden gesubsidieerd via Hengelo Promotie.

Andere onderdelen van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid zijn:

- het programma Cultuureducatie met kwaliteit
- het beheer en onderhoud van het gemeentelijk kunstbezit
- kunstopdrachten in het kader van de zogenoemde 1% regeling
- monumentenzorg en archeologie (onderdeel van het gemeentelijk beleid op het gebied van ruimtelijke ordening).

De uitvoering hiervan ligt voor een gedeeltelijk bij de gemeente zelf, waarbij ook een rol is weggelegd voor verschillende (advies)commissies. Oyfo heeft de uitvoering van het programma Cultuureducatie met kwaliteit.

Commissies

De adviescommissie Beeldende kunst en vormgeving geeft (on)gevraagd advies over het beeldende kunstbeleid van Hengelo, is betrokken bij kunstopdrachten en het gemeentelijk kunstbezit en adviseert over de aanvragen van beeldend kunstenaars voor het aanjaagbudget Beeldende kunst en vormgeving.

De adviescommissie Beeldende kunst en vormgeving wordt benoemd door het college van B en W en de huidige leden zijn: John Brunink (voorzitter), Ella Buzo, Hellen van Rees, Josien Beltman en Ruud Pols. Begin dit jaar is er een oproep geplaatst voor nieuwe leden, deze zijn eind juni benoemd door het college van B&W. De leden van de adviescommissie zijn nu: Hellen van Rees (voorzitter), Ella Buzo, Ruud Pols, Astrid Hage, Rineke Engwerda en Metin Yirtici.

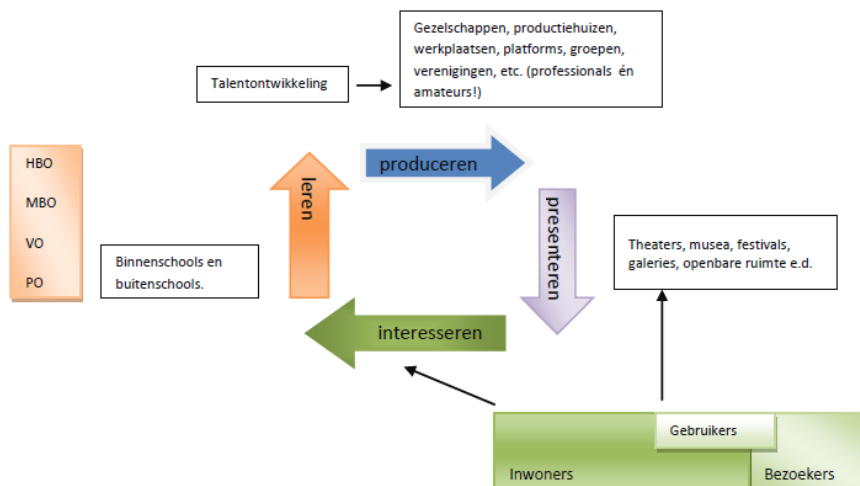
De commissie Kunsteducatie Hengelo coördineert het programma Cultuureducatie met kwaliteit. Oyfo Kunst&Techniek is penvoerder van dit programma. De commissie Kunsteducatie bestaat uit vertegenwoordigers van het onderwijs, de culturele kernvoorzieningen en de gemeente. Een vertegenwoordiger van de PABO is adviseur van de commissie Kunsteducatie.

Het monumentenbeleid van de gemeente is opgenomen in de nota Cultuurhistorisch erfgoed Hengelo 2014-2022. De Erfgoedcommissie geeft (on)gevraagd advies over het gemeentelijk monumentenbeleid en adviseert particulieren bij aanvragen voor een omgevingsvergunning, bijvoorbeeld voor restauraties. De Erfgoedcommissie ontwikkelt en organiseert samen met de gemeente allerlei activiteiten op het gebied van erfgoed.

De Erfgoedcommissie wordt benoemd door het college van B en W en de huidige leden zijn: Hans de Gruil (voorzitter), Harm van Egmond (secretaris), Peter van der Heijden, Ronald Olthof, Rianne van Wijngaarden, Frederike Dollekamp, Hans Pol en Dick Teunis (verslaglegging).

Creatieve keten

De gemeente gebruikt het model van de 'creatieve keten' als leidraad bij het bepalen van de verschillende functies die de culturele voorzieningen voor de inwoners kunnen vervullen. De creatieve keten bestaat uit de schakels leren, produceren, presenteren en interesseren.

Vertaald naar de culturele basisinfrastructuur van Hengelo en de activiteiten daarbinnen is de globale functieverdeling van de schakels als volgt:

- leren → bibliotheek, kunst- en cultuureducatie (leren zien en leren doen), amateurkunst, muzikeducatie, erfgoed- en techniekeducatie
- produceren → professionele kunstproductie, amateurkunst
- presenteren → podia, tentoonstellingsruimten en musea
- interesseren → cultuurpromotie en -marketing, sponsoring

In de praktijk overlappen de schakels elkaar en kan een culturele voorziening meerdere functies vervullen.

Beleidskeuzes

In de kunst- en cultuurvisie is geconstateerd dat niet alle schakels van de creatieve keten van Hengelo even sterk zijn ingevuld, zoals de professionele kunstproductie. Daarbij is gesteld dat de gemeente dat ook niet noodzakelijk vindt voor een stad met de omvang van Hengelo. Er zijn functies die op regionaal niveau goed zijn ingevuld, zoals de productie van professionele podiumkunsten (opera, klassieke muziek en jeugdtheater) in Enschede. De Nederlandse Reisopera, Orkest van het Oosten en Jeugdtheater Sonnevand zijn instellingen die onderdeel zijn van de door het rijk gesubsidieerde culturele basisinfrastructuur van Nederland.

Ook op het gebied van beeldende kunst is in de kunst- en cultuurvisie gewezen op de centrumfunctie van Enschede. Daarbij is gesteld dat Hengelo de ambitie om zich op regionaal niveau te profileren met beeldende kunst niet (meer) kan waarmaken. De museale functie van Hengelo is niet sterk ingevuld, daarom is in de kunst- en cultuurvisie de focus

verlegd naar programmering van de Collectie Hengelo. Naast erfgoed, maakt professionele beeldende kunst deel uit van deze programmering (zie hiervoor de uitwerking in paragraaf 1.2.3)

In de kunst- en cultuurvisie koos de gemeente concreet voor (financiële) ondersteuning van de functies *leren* en *presenteren*, omdat die de basis leggen voor de kunst- en cultuurbeleving van onze inwoners, waardoor een bloeiend cultureel klimaat en verenigingsleven behouden blijft.

De gemeente wilde oog blijven houden voor de twee andere schakels van de creatieve keten, *interesseren* en *produceren*, omdat die onlosmakelijk verbonden zijn met *leren* en *presenteren*. Voor de invulling van de schakels *interesseren* en *produceren* zag de gemeente een grote rol voor de culturele kernvoorzieningen. Daarnaast wilde de gemeente dit overlaten aan het particulier initiatief.

Hoofdstuk 1. Vraagstukken

wat waren de belangrijkste vraagstukken van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid in de periode 2014 tot en met 2018 en wat hebben de gemeente en de betrokken partijen met die vraagstukken gedaan?

De missie van de kunst- en cultuurbeleid in de periode 2014-2020 is het verder versterken van de culturele identiteit van de stad. Wel werd daarbij de kanttekening geplaatst dat het tempo van de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid zou veranderen. Vanwege de beperkte financiën had de gemeente geen mogelijkheden om de culturele infrastructuur in zijn volle omvang te versterken.

De inzet was om de functies in de culturele basisinfrastructuur overeind te houden en activiteiten te ondersteunen. Het waarborgen van de toekomstbestendigheid van de culturele basisinfrastructuur heeft de prioriteit gekregen in de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid in de afgelopen vijf jaar. Deze twee vraagstukken worden hierna nader toegelicht

Stichting Erfgoed Hengelo:
Hiermee wordt de missie opzij geschoven en vervangen door een bezuinigingsoperatie. De toekomstbestendigheid van de culturele kernvoorzieningen is alleen financieel gestuurd. Ook de toekomstbestendigheid van het cultureel erfgoed is louter financieel gestuurd.

1.1 Vraagstuk toekomstbestendigheid culturele basisinfrastructuur

In de periode 2000 tot 2010 heeft de gemeente fors geïnvesteerd in de culturele kernvoorzieningen van Hengelo. In 2001 is de schouwburg geopend, in 2005 gevolgd door de compleet nieuwe centrale vestiging van de bibliotheek aan de Beursstraat en een dependance in het nieuwe Kulturhus Hasselo. In 2006 opende het Twents Techniekmuseum HEIM haar deuren in de gerestaureerde Wilhelminaschool en in 2008 vestigde AkkuH zich op het Hazemeijerterrein. Tot slot is in 2009 het nieuwe poppodium Metropool van start gegaan aan het Industrieplein.

Met deze investeringen in de culturele basisinfrastructuur werd een hoog voorzieningenniveau gerealiseerd, passend bij de stad die Hengelo toen was.

Echter, sinds 2010 heeft de gemeente 1,5 miljoen euro moeten bezuinigen op de kunst- en cultuurbegroting. Die bezuinigingen hadden vooral gevolgen voor de structurele subsidies aan de culturele kernvoorzieningen. Door sluiting (AkkuH) en fusies (toenmalig CREA met HEIM en later met Muziekschool) is hun aantal gekrompen van 7 in 2010 naar 4 in 2019, t.w. de schouwburg, bibliotheek, Oyfo en Metropool. Deze bezuiniging heeft zich niet beperkt tot de structurele subsidie, maar ook de ambtelijke capaciteit. Eén volledige formatieplaats is bij de bezuiniging op de beeldende kunst wegbezuinigd.

Belangrijkste oorzaak van die krimp is de economische crisis geweest. Ook voor de Hengelose kunst- en cultuursector leidde die tot een sterke inkomstendaling. Enerzijds door bezuinigingen op overheidssubsidies, anderzijds door daling van de sponsor- en publieksinkomsten. Daardoor kwam de exploitatie van grote en kleine(re) cultuurinstellingen onder druk te staan.

Ook de relatie tussen de gemeente, die voorwaarden schept om kunst en cultuur in de stad mogelijk te maken, en de Hengelose culturele sector kwam onder druk te staan. Ten eerste, omdat de gemeente beleidskeuzes heeft gemaakt waar veel discussie over is ontstaan. Met name over de toekomst van de Muziekschool en over het beeldende kunstbeleid. Ten tweede, omdat de gemeente het initiatief en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering steeds meer bij de sector zelf neerlegt. Goed bestuur en toezicht van de culturele kernvoorzieningen is daarbij essentieel gebleken.

1.1.1 Governance

Hoe meer de gemeente aan de culturele kernvoorzieningen overlaat, hoe meer wij moeten kunnen vertrouwen op hun kennis, ervaring en professionaliteit. Met ingang van 2015 hebben we als subsidieverplichting gesteld dat de bibliotheek, Oyfo, de schouwburg en Metropool de Governance Code Cultuur toepassen en daarover verantwoording afleggen in hun jaarverslagen. De code staat voor goed en transparant bestuur en toezicht in de culturele sector (zie www.governancecodecultuur.nl).

Prioriteiten stellen en loslaten vraagt eveneens adequate competenties bij onszelf als gemeente. Het zogenoemde accounthouderschap voor de relatie met de gesubsidieerde instellingen moet goed worden ingevuld.

De gemeente gebruikt sinds 2018 het Culturele Waardemodel als basis voor de subsidiëring van de culturele kernvoorzieningen. Vanuit het profiel van de culturele kernvoorziening kijkt de gemeente naar:

- de artistiek-inhoudelijke kwaliteit (programma, impact en positie in het culturele domein)
- de maatschappelijke kwaliteit (publieksbereik, positie in de samenleving en erkenning en vertrouwen bij publiek, partners en stakeholders)
- de professionele en zakelijke kwaliteit van de organisatie (cultureel leiderschap, financiële soliditeit en goed en transparant bestuur en toezicht).

Samen met de kernvoorzieningen hebben we criteria en indicatoren bepaald met betrekking tot hun programmering, publieksbereik, positie en de erkenning. De profielen, criteria en indicatoren zijn opgenomen in de subsidiebeschikkingen. Op deze manier kunnen we goed met de instellingen het gesprek voeren over hun prestaties en resultaten. Dat is een belangrijke voorwaarde om te komen tot een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur.

1.1.2 Transitie culturele basisinfrastructuur

Sinds 2014 is een transitie gaande om te komen tot een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur in Hengelo. Dat wil zeggen: een infrastructuur die past bij de opgaven waar Hengelo als stad voor staat in sociaal en economisch opzicht.

De gemeente voorzag daarbij dat integratie van instellingen noodzakelijk was om hun functies in de culturele basisinfrastructuur van Hengelo te kunnen blijven vervullen:

“Vrijblijvende samenwerking is niet effectief. Schaalvoordelen, gezamenlijke uitvoering van overlappende taken, eenduidige aansturing en programmering leiden tot sterke organisaties.”

De bibliotheek, CREA, Techniekmuseum HEIM, Muziekschool, Metropool en RadioHengeloTV voorzagen dit ook en hebben hierin sinds 2014 grote stappen gezet. Dit heeft geleid tot:

Bibliotheek Hengelo/Hof van Twente/Oldenzaal met een gezamenlijk management, **Oyfo Kunst & Techniek**, de samensmelting van CREA/HEIM/Muziekschool tot 1 instelling voor kunst&techniek,

Metropool | poppodia van Twente, het eerste bovenstedelijke poppodium van Nederland en

1Twente, een niet vrijblijvende samenwerking van 5 lokale omroepen - waaronder de lokale omroep van Hengelo - om te komen tot 1 streekomroep voor Twente.

De transitie is een doorlopend proces, waarbij we telkens voor nieuwe opgaven kwamen en komen te staan. Naast de bezuinigingen die zijn gerealiseerd heeft de gemeente sinds 2016 ook eenmalig en structureel geld beschikbaar gesteld voor versterking van de culturele infrastructuur, zoals:

- een structurele raming van € 400.000 voor het gebouw van de schouwburg
- een incidentele subsidie van € 200.000 voor de uitrol van de Bibliotheek *op school* op de Hengelose scholen voor primair onderwijs
- een incidentele subsidie van € 50.000 per jaar voor een periode van 3 jaar voor de professionalisering van de lokale omroep.

Onlangs heeft de gemeente besloten om € 2,7 miljoen te investeren in de gezamenlijke huisvesting van Oyfo Kunst & Techniek op het Hazemeijerterrein. Daarmee is na 10 jaar het vraagstuk opgelost dat oorspronkelijk voortkwam uit de huisvestingsproblematiek van CREA centrum voor kunsteducatie. De basis voor de toekomstige programmering van kunst, erfgoed en techniek(educatie) is nu gelegd.

Het effect van deze verandering binnen de culturele basisinfrastructuur van Hengelo zal de komende jaren zichtbaar worden. De ervaring in de periode 2000-2010 met de nieuwe huisvesting van de schouwburg, de bibliotheek, Techniekmuseum HEIM en Metropool heeft ons geleerd dat het gemiddeld 5 jaar duurt voordat duidelijk is hoe de instelling in de nieuwe situatie 'draait'.

1.1.3 Toekomstbestendige culturele kernvoorzieningen

Die ervaring heeft ons ook geleerd dat de huisvesting en de programmering van de culturele kernvoorzieningen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Zonder huisvesting geen programmering, wat betekent dat de instelling hiermee binnen de exploitatie voldoende rekening moet houden.

Wat de gevolgen zijn als dat niet gebeurt bleek in 2015. Toen werd duidelijk dat de exploitatie van de schouwburg niet toekomstbestendig was, omdat de schouwburg te weinig middelen had gereserveerd om het achterstallig onderhoud van het gebouw te financieren en om het gebouw in de toekomst op orde te houden. Mede om die reden heeft de gemeenteraad besloten dat het eigendom van het gebouw van de schouwburg wordt overgedragen aan de gemeente, om zo de extra middelen te kunnen borgen die bestemd zijn voor het gebouw.

Inmiddels is ook duidelijk geworden dat de huidige exploitatie van de bibliotheek niet toekomstbestendig is. De bibliotheek heeft onvoldoende middelen om het meerjarenonderhoudsplan uit te voeren in combinatie met de huidige programmering. Het college heeft ondertussen in de kadernota 2020-2023 opgenomen dat ze structureel extra geld beschikbaar wil stellen voor de bibliotheek, het gebouw en incidenteel voor de Bibliotheek op school.

De programmering van de culturele (kern)voorzieningen in Hengelo was en is een belangrijke opgave. Hoe hoger de huisvestingslasten, hoe minder middelen beschikbaar zijn voor de programmering. Als we willen dat de culturele programmering in Hengelo op niveau blijft zonder dat de huisvesting ten koste gaat van de programmering, zullen we in de regio de handen ineen moeten slaan.

In de afgelopen 5 jaar zijn hierin grote stappen gezet door Enschede en Hengelo door:

- gezamenlijke subsidiëring van Metropool, het eerste bovenstedelijke poppodium van Nederland
- samen op te trekken om het cultuurprofiel Ruimte voor verbeelding van de regio Twente tot stand te brengen, die is vastgesteld door alle 14 Twentse gemeenten en aangeboden aan de minister van OCW; het cultuurprofiel is een gemeenschappelijke visie op kunst, cultuur en media in Twente waarmee een eerste belangrijke stap is gezet in de ontwikkeling en uitvoering van een regionaal cultuurbeleid
- samen op te trekken om cultuur een plek te geven in de regiodeal Twente met een projectvoorstel over creatieve broedplaatsen. Onlangs is besloten om binnen de regiodeal hiervoor een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar te stellen.

Metropool:
Wat zijn de consequenties voor instellingen of organisaties, die de ambities niet waarmaken of diegenen die dit juist wel consequent doe? Het is enorm belangrijk dat er een netwerkverantwoordelijkheid wordt gekoppeld aan de cultuurvisie. Het kan niet zo zijn dat gesubsidieerde instellingen of gesubsidieerde projecten hun verantwoordelijkheid ontlopen en dat anderen daarmee worden belast.

In de transitie om te komen tot een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur is in de afgelopen 5 jaar de focus gelegd op de toekomstbestendigheid van de bibliotheek, schouwburg, Oyfo en Metropool en op de samenwerking met Enschede en de regio.

1.1.4 Aanvullende culturele voorzieningen

Naast de culturele kernvoorzieningen bestaat de culturele basisinfrastructuur van Hengelo uit een aantal aanvullende culturele voorzieningen. Deze zijn in de afgelopen 5 jaar ook voor opgaven komen te staan.

De aanvullende culturele voorzieningen dragen bij aan vernieuwing of verbreding van de culturele sector en aan de dynamiek van kunst en cultuur in Hengelo, zoals: HeArtpool, RadioHengeloTV, Museum Hengelo en de stichting Erfgoed Hengelo. Kenmerkend voor de aanvullende culturele voorzieningen is dat die vrijwel geheel door vrijwilligers worden gerund. We constateren dat zij steeds meer moeite hebben om hun activiteiten uit te voeren.

De gemeente heeft ervoor gekozen om de structurele subsidiëring van een aantal aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van beeldende kunst en podiumkunsten stop te zetten. Zoals de jaarlijkse subsidies aan het Lambooijs huis, de stadsdichter en Kamermuziek Hengelo. Dit is deels opgevangen door incidentele subsidies uit de regeling CultuurLokaal en het aanjaagbudget Beeldende Kunst. Voor een overzicht van deze incidentele subsidies → zie bijlage 3.

De roep uit de culturele sector om meer (structurele) financiële ondersteuning voor met name de kleine(re) initiatieven blijft onverminderd. Dit blijkt uit de voorstellen nieuw beleid voor de Kadernota 2020-2023, die op het gebied van kunst en cultuur zijn ingediend door:

- Overijssels Senioren Orkest voor basissubsidie amateurkunst
- Semi Militair Tamboerkorps voor subsidie
- Stichting Ateliers '93 voor structurele subsidieverhoging
- Stichting HeArtgallery voor structurele subsidie als (kern)voorziening professionele beeldende kunst in Hengelo
- inwoner voor kunstwerk Stonehenge
- Muziekvereniging Armonia voor 'Cultuurontmoeting muziek' aanbieden aan alle kinderen groep 5 basisschool
- Stadsdichter voor structurele subsidie
- Stichting Hengelo Leest voor literaire activiteiten en Stadsdichter
- Stichting Kamak voor structurele subsidie
- Museum Hengelo voor verhoging structurele subsidie
- Piet Blom Museum voor structurele subsidie
- Stichting Erfgoed Hengelo voor boek Wederopbouwstad Hengelo
- Carnavalsvereniging de Gangmakers voor subsidie
- Tetem voor Makerfestival, Minimaker Play & Learn dagen onderwijs

Stadsdichter Hettie Franken:

De stadsdichter geeft de stad en haar gebeurtenissen een gezicht, brengt poëzie onder de mensen, vertegenwoordigt de stad waar nodig.

Om het stadsdichterschap de status te geven die het verdient wil ik pleiten voor een financiële ondersteuning door de Gemeente Hengelo.

In het verleden hebben de Hengelose stadsdichters jaarlijks een subsidie mogen ontvangen, hierdoor konden zij professioneel hun werk doen en werden hun dichtelijke taken en opdrachten beloond.

De functie van een Stadsdichter is mooi en eervol, maar ook veelomvattend en arbeidsintensief.

Bij een aantal van deze voorstellen gaat het niet om nieuw beleid, maar om het terugdraaien van eerdere bezuinigingen. Met name op het gebied van beeldende kunst. De programmering van beeldende kunst en van de Collectie Hengelo was het tweede belangrijke vraagstuk in de afgelopen 5 jaar. Op deze aanvragen komen we terug in hoofdstuk 3.

1.2 Vraagstuk programmering van beeldende kunst en de Collectie Hengelo

De gemeente heeft ervoor gekozen om het beeldende kunstbeleid terug te brengen tot de kern: beheer en onderhoud van het gemeentelijk kunstbezit, ondersteuning voor de werkruimten van kunstenaars en een aanjaagbudget voor projecten en initiatieven van en met Hengelose beeldend kunstenaars.

Op verzoek van de gemeente heeft de adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving (commissie BKV) het aanjaagbudget geëvalueerd. Voor een volledig beeld heeft de commissie BKV deze evaluatie gehouden over de periode 2014-2019, ook al is 2019 momenteel nog in uitvoering.

1.2.1 Evaluatie aanjaagbudget beeldende kunst en vormgeving

De subsidieuitvoeringsregeling Aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving is in 2014 ingevoerd als een incidentele regeling, die na de positieve ervaringen in 2014 is omgevormd tot een structurele regeling.

Het doel van de regeling is om te komen tot een gevarieerd en kwalitatief jaarprogramma van beeldende kunst via een programmaraad (de adviescommissie BKV). Daarbij kunnen Hengelose kunstenaars, kunstenaarsgroepen en -initiatieven een aanvraag indienen, waaruit de adviescommissie een keuze maakt en een programma samenstelt voor het daarop volgend jaar. In het aanjaagbudget staat het programmeren voor en door Hengelose kunstenaars centraal. Jaarlijks bedraagt het aanjaagbudget € 50.000, verhoogd met accres. Het budget voor 2019 bedraagt € 54.365.

De adviescommissie BKV beoordeelt de aanvragen op de in de regeling genoemde criteria: artistieke kwaliteit, vernieuwend karakter, zichtbaarheid en toegankelijkheid, belang van de activiteit, financiële onderbouwing en promotieplan.

In onderstaand overzicht staat het aantal aanvragen dat jaarlijks is ingediend en het aantal dat door de commissie positief is beoordeeld (gekoppeld aan de totaalbedragen per jaar).

Jaar	Ingediend	€	Positief advies	€
2014	29	255.778,-	3	50.000,-
2015	16	133.450,-	6	50.000,-
2016	13	181.500,-	7	37.950,-
2017	10	73.195,-	5	34.720,-
2018	11	109.950,-	4	30.500,-
2019	5	41.540,-	1	2.575,-

Voor een overzicht van de incidentele subsidies uit het aanjaagbudget → zie bijlage.

De adviescommissie BKV komt tot de volgende bevindingen over het aanjaagbudget. Deze zijn integraal overgenomen uit de evaluatie van de commissie, daarom is onderstaande tekst licht weergegeven.

- De huidige vorm van financiering van kunstinitiatieven via het aanjaagbudget leidt niet (meer) tot genoeg en kwalitatief goede aanvragen. Kwaliteit en kwantiteit van aanvragen lopen jaarlijks terug: veel onuitgewerkte ideeën en doorgaans herhaling van bestaande concepten. Vaak zijn de plannen niet concreet genoeg om tot een kwalitatief goede en vernieuwende programmering te komen. Zowel de kunstorganisaties als de beeldend kunstenaars lijken in de huidige situatie niet de context te vinden om inhoud en goede motivatie te vinden voor het maken van plannen.

Nu worden aanvragen ingediend vanuit of kunstenaarscollectieven of een stichting en worden vooral de stichtingen gesteund. Deze hebben vooral het belang/voortbestaan van de stichting voor ogen en minder het belang van de beeldend kunstenaar.

Ook in 2018 werden er weer aanvragen ingediend terwijl de deadline al verstreken was. De inschrijfdatum is helder, wat er verwacht wordt is helder. Blijkbaar is de insteek van de regeling niet voldoende motiverend voor het veld om aan te vragen en passen de aanvragen die binnen komen niet genoeg bij de doelstellingen van de regeling.

De aanvragen die binnenkomen zijn veelal gebaseerd op eerder uitgevoerde projecten door dezelfde aanvragers. Er zijn een paar spelers die ieder jaar gebruik maken van de regeling en nieuwe initiatieven laten zich niet vanzelf horen of dienen niet zelf een aanvraag in.

- Het budget van € 50.000 euro per jaar is ontoereikend om een echte grote kunstactiviteit of -manifestatie te kunnen bekostigen. In de afgelopen jaren is gebleken dat dit krappe budget niet de benodigde respons oplevert.
- Praktische problemen:
 - de beschikbaarheid van gunstige locaties voor kunst is lastig
 - deze en komende jaren zijn veel verbouwingen in openbare ruimte gepland (binnenstad)
 - ambtelijke ondersteuning vanuit gemeente, die logistiek gezien (vergunningaanvragen e.d.) essentieel is voor het welslagen van een jaarlijks grote kunstactiviteit of -manifestatie was niet of nauwelijks beschikbaar. Ook het aanstellen van een curator bleek door gebrek aan gemeentelijke ondersteuning weinig zin te hebben.

Naast de evaluatie van het aanjaagbudget doet de adviescommissie BKV een aantal aanbevelingen voor het gemeentelijk beeldende kunstbeleid.

1.2.2 Aanbevelingen adviescommissie BKV

- Gemeentelijke (ambtelijke) ondersteuning is noodzaak. Dit zou onderdeel van het gemeentelijk kunstbeleid moeten zijn, wat er nu niet is, en niet ten koste van het kunstbudget moeten gaan. Iemand die de contacten legt met de gemeente(-ambtenaren) en de curator, bemiddelt en organiseert. Als de gemeente de ambitie heeft om wel jaarlijks een groot project met 'reuring' te organiseren, dan moeten daar in ieder geval menskracht en middelen voor worden vrijgemaakt.
- Ook dient gekeken te worden naar wat er wel gebeurt in Hengelo en dat zo goed mogelijk te ondersteunen. We zijn vaak negatief over wat er in Hengelo gebeurt, maar ondertussen zijn er ook mooie initiatieven. Denk aan HeArtGallery, Wolvecamp-prijs (landelijke bekendheid), Pier van Dijk etc.
- De commissie pleit er voor om beeldende kunst (weer) een volwaardige plek te geven in het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid. Dit moet leiden tot de nodige investeringen in de infrastructuur, zodat er makkelijker projecten en samenwerkingen kunnen ontstaan.

De commissie is van mening dat een (vaste) plek waar dingen kunnen plaatsvinden en mensen elkaar kunnen ontmoeten van groot belang is, ook voor het welslagen van projecten. Een plek waar bijvoorbeeld HeArtGallery en 074PK (Pier van Dijk) zich kunnen vestigen, maar waar ook ruimte is voor initiatieven van anderen. Dus, initiatieven en ideeën die er zijn een plek geven, zichtbaar maken en met elkaar verbinden. En, dat wat er is stimuleren en versterken op een structurele manier i.p.v. geld voor losse 'projectjes'.

- Een subsidieregeling c.q. het kunstbeleid moet ook voorzien in het aspect dat vanuit het werk, vanuit de motivatie van de kunstenaar zelf gedacht wordt. Individuele kunstenaars moeten een plan kunnen indienen om budget te kunnen aanvragen om vrij werk te kunnen onderzoeken.

Het budget voor beeldende kunst dient ten goede te komen aan de beeldend kunstenaars.

Daartoe moet er een goede voedingsbodem c.q. gunstig kunstklimaat gecreëerd worden voor de professioneel beeldende kunstenaars in Hengelo. Hen te stimuleren om inhoudelijk, doordacht, vernieuwend, onderzoekend te werk te gaan. Tevens met mogelijkheden om een doorontwikkeling te bewerkstelligen, hun eigen praktijk te professionaliseren of een nieuw medium te verkennen. Andere kunstenaars zullen dan ook interesse tonen in het budget, omdat er ruimte ontstaat om vanuit de eigen praktijk te denken en de ontwikkeling daarvan. Een gunstig kunstklimaat zal voorts jonge beeldend kunstenaars aantrekken in Hengelo, nu wij te kampen hebben met vergrijzing onder de beeldend kunstenaars.

De commissie is er voorstander van om, gezien de potentiële financiële mogelijkheden voor kunstbijdragen binnen het beschikbare budget voor de binnenstad, het structurele aanjaagbudget in zijn geheel beschikbaar te stellen aan de beeldend kunstenaars.

- De commissie onderschrijft het gemeentelijk beleid om kunstinitiatieven te koppelen aan het Actieplan Binnenstad dat gericht is op 'reuring in de binnenstad', waaraan beeldende kunst een belangrijke bijdrage kan leveren. Het kan kunst meer zichtbaar maken en meer onderdeel laten zijn van de programmering in binnenstad.

Te denken valt aan het landelijk jaarlijks uitschrijven van een projectopdracht voor een spraakmakende en zichtbare kunstactiviteit in Hengelo. Met voldoende gemeentelijke ondersteuning en gedragen door de lokale gemeenschap.

Hierbij zij aangetekend, dat professioneel beeldend kunstenaars en stichtingen die professionele beeldende kunst een podium geven zich niet gedwongen moeten voelen 'evenementen' te creëren om te 'entertainen.' Kunst moet vrij zijn om te confronteren, te schuren, vragen te stellen.

Indien de gemeente inderdaad grotere kunstmanifestaties in de binnenstad wenst, dan zijn er in de ogen van de commissie randvoorwaarden aan verbonden:

- een aanspreekpunt voor professioneel beeldende kunst binnen de gemeente ter ondersteuning van organisaties met vergunningaanvragen e.d., en
- een duidelijke inhoudelijke en financiële afstemming en samenwerking binnen het programma voor de binnenstad.

1.2.3 Collectie Hengelo

In de kunst- en cultuurvisie is aangegeven dat de museale functie in Hengelo een zwakke schakel is. De focus werd verlegd naar de programmering van de Collectie Hengelo. De Collectie Hengelo omvat al het (cultureel en industrieel) erfgoed dat een rechtstreekse relatie heeft met de geschiedenis en identiteit van Hengelo. De kern bestaat uit de collecties van het Twents Techniekmuseum Heim, het Historisch Museum, het (historisch) gemeentearchief en de gemeentelijke kunstcollectie, de Migranten, het Holec Historisch Genootschap en de Historie Brandweer. Ook de gemeentelijke kunstcollectie maakt deel uit van de Collectie Hengelo.

In de kunst- en cultuurvisie is aangegeven dat er een dringende behoefte is aan gezamenlijke depotruimte en dat de gemeente streefde naar één organisatie die het onderhoud en beheer van de complete Collectie Hengelo op zich neemt. We constateren dat aan dit streven in de afgelopen 5 jaar geen prioriteit is gegeven. Hetzelfde geldt voor de programmering van de Collectie Hengelo.

Er is prioriteit gegeven aan het ontzamelen van het gemeentelijk kunstbezit en het uitvoeren van de bestuurlijke opdracht huisvesting CREA/HEIM. De ontzaming van het gemeentelijk kunstbezit is nog steeds in uitvoering. Hiervoor is een protocol opgesteld, waarbij de adviescommissie Beeldende kunst en vormgeving een centrale vervult. De ontzaming kost tijd, omdat het proces zorgvuldig moet worden doorlopen.

Techniekmuseum HEIM heeft een nieuwe koers ingezet door de fusie met CREA en de Muziekschool. Het techniekmuseum is één van de pijlers geworden van Oyfo en daarmee zijn kunst en techniek onlosmakelijk met elkaar verbonden. Oyfo heeft met de fusie twee taken op zich genomen, die beide meer inzet vergen dan was voorzien. Zowel in de transitie van het muziekschoolpersoneel naar de nieuwe organisatie (met overgang naar de nieuwe cao Kunsteducati en afronding van de personeelsdossiers) als in het huisvestingsvraagstuk zijn veel stappen gezet en besluiten genomen, maar de processen zijn nog niet afgerond. Met de verhuizing van Oyfo naar het Hazemeijercomplex kunnen de plannen voor het nieuwe museum worden uitgevoerd.

Museum Hengelo:

Ons profiel wordt steeds meer een historisch instituut, waarbij de museale functie ondersteunend is.

Een stad met de omvang 80.000 inwoners heeft een historisch instituut nodig voor jongeren, bestaande en nieuwe bewoners en toeristen.

Om deze infrastructuur te behouden voor de toekomst is het nodig dat de continuïteit van de organisatie gegarandeerd wordt en daarvoor is een grotere structurele financiële ondersteuning vanuit de gemeente

Met Museum Hengelo zijn gesprekken gevoerd over toekomstbestendigheid. Museum Hengelo ontvangt jaarlijks een structurele subsidie, deze is opgenomen in de cultuur budgetten. Het bestuur heeft vorig jaar in gesprekken met de raad en de wethouder haar plannen voor een toekomstbestendig museum voorgelegd. De organisatie geeft aan dat- om relevant te blijven en om de toegankelijkheid te vergroten - er zowel fysiek als inhoudelijk een omslag nodig is en meer budget. Het onderhoud van het pand is een zware opgave (het is een Rijksmonument) en de organisatie heeft professionele ondersteuning nodig om de vrijwilligers aan te sturen in hun meer actieve en naar buiten toe gerichte activiteiten.

De Stichting Erfgoed Hengelo is sinds haar oprichting in 2013 actief bezig op het gebied van cultureel erfgoed. Met name in het zichtbaar maken van het zogenoemde materiële erfgoed (monumenten en architectuur) voor de bewoners van Hengelo. Zo organiseert de stichting jaarlijks het lokale programma van de Open Monumentendag.

Hoofdstuk 2. Resultaten

welke resultaten zijn (niet) behaald in de uitvoering van de kunst- en cultuurvisie in de afgelopen vijf jaar

ambities	beleidsvoornemens	voorgenomen acties	realisatie
1. Zorg dragen voor een kwalitatief sterke, duurzame en diverse culturele infrastructuur.	1.1 We leggen de uitvoering van (een deel van) ons kunst- en cultuurbeleid bij partners in de samenleving neer. Dit houdt in dat wij hen de daarvoor beschikbare middelen integraal ter beschikking stellen. Met de culturele instellingen en verenigingen maken we resultaatafspraken over het beoogde maatschappelijke effect van hun inspanningen waarvoor zij gemeentelijke subsidies ontvangen. Hoe zij de resultaten bereiken, bepalen ze zelf.	- formuleren van indicatoren - resultaatafspraken met instellingen - opnemen in subsidiebeschikkingen	1.1.1 Uitvoering subsidieregelingen kunst en cultuur (jaarlijks). 1.1.2 Uitvoering bezuinigingstaakstelling van totaal € 230.760 (2015-2019). 1.1.3 Verhoging structurele subsidies kunst en cultuur met jaarlijks accrespercentage (met ingang van 2015). 1.1.4 Subsiëring van de culturele kernvoorzieningen op basis van het Culturele Waardemodel (met ingang van 2018). Binnen dit waardemodel zijn de indicatoren opgenomen. Via het waardemodel zijn er resultaatafspraken geformuleerd. De subsidies van Schouwburg, Metropool en Bibliotheek zijn via het college vastgesteld. OYFO volgt in 2019.
	1.2 We zetten in op een niet-vrijblijvende, verregaande samenwerking van instellingen, met name rondom kunst-, muziek-, cultuur-, erfgoed- en techniekeducatie.	Samenvoeging instellingen: - uitwerken van de in de nota opgenomen onderdelen uit het rapport van de culturele instellingen 'Naar een toekomstbestendige culturele infrastructuur' - inzetten op samenwerking tussen de partners en verdergaande samenwerking tussen sommige instellingen (biotopen), clustering	1.2.1 Uitvoering van de bestuurlijke opdracht 'Huisvesting CREA/HEIM' en 'Muziekschool': vorming van een voorziening van maximaal € 1.788.115 ter dekking van de incidentele lasten die voortvloeien uit de reorganisatie van de muziekschool en de overgang naar de cao Kunsteducatie (2015). NB: deze kosten worden op termijn 'terugverdiend' als gevolg van minder structurele lasten, daarom wordt de subsidie aan Oyfo per 2020 structureel verminderd met € 223.500

		vanuit programmering in de toekomst toetsen op haalbaarheid ▪ uitwerking plannen van de Muziekschool in overleg met amateurverenigingen.	• gedeeltelijke kwijtschelding van de lening van HEIM bij de gemeente met een bedrag van € 575.000 om de toekomstbestendigheid van de fusie instelling te waarborgen (2016) • eenmalige subsidie van € 176.000 voor transitiekosten CREA/HEIM/Muziekschool naar 1 organisatie (2016) • eenmalige bijdrage van € 175.682 in de kosten van de overgang van pensioenfonds van personeel muziekschool (2016) • eenmalige subsidie van totaal € 2,7 miljoen ten behoeve van de gezamenlijke huisvesting van Oyfo Kunst&Techniek (2016-2018) • verkoop muziekschoolgebouw aan de PKN Hengelo (2017) 1.2.2 Eenmalige investering van € 200.000 in de uitrol van de Bibliotheek <i>op school</i> (2017): • 1.2.3 Uitvoering van de bestuurlijke opdracht 'Samenwerking podia Enschede en Hengelo': uitvoering onderzoeken 'Rabothheater toekomstbestendig'. intrekking van de bezuiniging van € 50.000 op de structurele subsidie aan de schouwburg eenmalige subsidie van maximaal € 300.000 en raming van extra middelen van voor het op orde brengen en houden van het schouwburggebouw. Uitvoering van de gestelde voorwaarden bij het beschikbaar stellen van de extra middelen voor het schouwburggebouw.
--	--	---	--

			Onder andere plannen voor Theater van de stad en langjarige visie. Verhoging structurele subsidie Radio Hengelo TV en toekenning van een incidentele subsidie voor een periode van 3 jaar.
	1.3 We onderkennen de ambities van het 'museale netwerk' in Hart van Zuid, maar zien dit als een stip aan de horizon. Wij streven naar een situatie waarin één organisatie het onderhoud en beheer van de complete Collectie Hengelo op zich neemt. Wij willen de middelen die we voor het onderdeel erfgoed hebben gereserveerd besteden aan depotruimte voor de gehele Collectie Hengelo.	• Realisatie stip aan de horizon. • Met inzet van beschikbare budget van € 25.000 per jaar bezien op welke wijze de gehele collectie Hengelo toekomstbestendig bewaard kan worden.	1.3.1 De middelen die we voor het onderdeel erfgoed hebben gereserveerd zijn niet besteed aan depotruimte voor de gehele Collectie Hengelo, maar zijn teruggevloeid naar de algemene middelen.
	1.4 We stimuleren de creatieve industrie door een verbinding te maken met de kunst- en cultuursector en andere aanpalende sectoren.	• Synergie met kunst & cultuur nastreven, o.a. via programmaraad Creatieve Fabriek en Twentse verbanden • Subsidiemogelijkheden (o.a. EU) in kaart brengen	1.4.1 Ondertekening cultuurconvenant Oost Nederland 1.4.2 Vaststelling cultuurprofiel regio Twente samen met de 14 Twentse gemeenten. 1.4.3 Cultuur opgenomen in regiodeal Twente.
	1.5 We zetten onze Europese expertise in om kunst en cultuur ook via EU-middelen te ondersteunen en om de synergie tussen kunst en cultuur en de creatieve industrie te bevorderen.	• Internationale projecten bevorderen • Subsidiemogelijkheden inventariseren.	1.5.1 Vaststelling cultuurprofiel regio Twente samen met de 14 Twentse gemeenten. 1.5.2 Cultuur opgenomen in regiodeal Twente.
	1.6 We ontwikkelen een integraal huisvestingsplan voor de kunst- en cultuursector, waarin alle functies voor de lange termijn een optimale, toekomstbestendige plek krijgen. Uitgangspunt is het (her)gebruik van panden die in gemeentelijk bezit zijn.	• Ontwikkelen integraal huisvestingsplan voor de kunst- en cultuursector, met name gericht op huisvesting CREA, professioneel kunstenaars, amateurtheatergroepen en een	1.6.1 meerjarenonderhoudsplannen

		depotvoorziening voor de collecties • Meer cultuureducatie (muziekonderwijs) decentraal aanbieden.	
2. Het cultureel bewustzijn van de inwoners van Hengelo stimuleren, zodat zij weten wat hun stad aan kunst en cultuur te bieden heeft, daar in geschoold kunnen worden en er volop aan kunnen deelnemen.	Leren en presenteren staan centraal in de (financiële) ondersteuning vanuit de gemeente. 2.1. Wij richten ons primair op de binnenschoolse cultuureducatie en op de basisjaren van het naschoolse cursorisch aanbod, omdat daarmee de basis voor de kunst- en cultuurbeleving van onze inwoners wordt gelegd. 2.2 We handhaven de basissubsidies voor amateurkunst. 2.3 We onderkennen het belang van het cultureel erfgoed voor onze stad en betrekken dit bij de marketing en promotie van Hengelo.	Cultuureducatie en amateurkunst: ▪ Instellingen moeten zich richten op basiseducatie voor kunst en cultuur ▪ Met de culturele instellingen en het onderwijs komen tot invulling van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) ▪ Handhaven basissubsidies amateurkunst. ▪ Realisatie cultuurellips. ▪ Aandacht voor cultureel erfgoed in promotie.	2.1.1 Gemeente neemt deel aan de landelijke matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit in het Primair Onderwijs van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en de Provinciale stimuleringsregeling cultuureducatie “Cultuur aan de Basis” voor de periode 2017-2020 (als vervolg van de periode 2013-2016).
3. Kansen geven aan kunstenaars om in Hengelo te werken of hun werk te presenteren.	3.1 We werken scenario's uit voor de programmering van beeldende kunst in Hengelo.	▪ Uitwerking van en besluitvorming over scenario's programmering beeldende kunst. ▪ Onderzoek naar mogelijkheid gebruik maken van landelijk 'revolving fund'. ▪ Bij de toekenning van gemeentelijke fysieke projecten of delen daarvan hebben plaatselijke beeldende kunstenaars een preferente positie. Dat geldt ook	3.1.1 uitvoeringsregeling Aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving 3.1.2 betrokkenheid Hengelose kunstenaars (Pier van Dijk, Marijke Agterbosch) bij herinrichting Enschedese straat. 3.1.3 toepassing 1% regeling nieuwbouw Stads Kantoor

		voor de toepassing van de 1%- regeling .	
--	--	---	--

Hoofdstuk 3. Aandachtspunten aanpassing cultuurvisie

3.1 Evaluatie huidige visie en terugblik afgelopen perioden

De inzet van het kunst- en cultuurbeleid in de periode 2014-2018 was om de functies in de culturele basisinfrastructuur overeind te houden en activiteiten te ondersteunen. Het waarborgen van de toekomstbestendigheid van de culturele infrastructuur heeft de prioriteit gekregen in de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid in de afgelopen vijf jaar. De belangrijkste vraagstukken daarbij waren de toekomstbestendigheid van de culturele (kern)voorzieningen en de programmering van beeldende kunst en erfgoed.

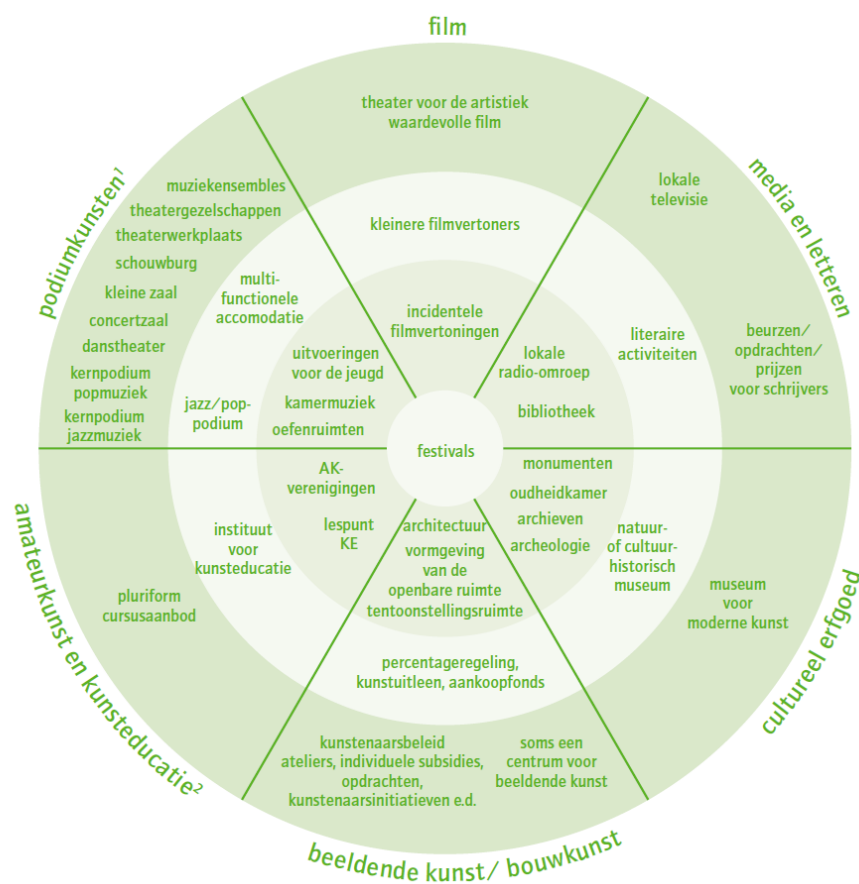
Die vraagstukken kwamen voort uit twee ontwikkelingen:

1. De investeringen die de gemeente in het eerste decennium van deze eeuw heeft gedaan in de culturele basisinfrastructuur van Hengelo. Daarmee werd een hoog voorzieningenniveau gerealiseerd, passend bij de stad die Hengelo toen was.

2. De keuzes die de gemeente heeft gemaakt met de bezuinigingen op het kunst- en cultuurbudget. Er is fors bezuinigd op de subsidies aan de Muziekschool en de Bibliotheek. Daarnaast werd het beeldende kunstbeleid teruggebracht tot de kern: beheer en onderhoud van het gemeentelijk kunstbezit, ateliers en een aanjaagbudget voor projecten en initiatieven van en met Hengelose beeldend kunstenaars. Ook is de uitvoering van het erfgoedbeleid ten aanzien van de programmering en huisvesting van de Collectie Hengelo 'on hold' gezet. Bovendien heeft de gemeente in de periode 2010 tot en met 2015 geen accres meer op de jaarlijkse subsidies aan alle gesubsidieerde instellingen toegepast, terwijl de lonen en prijzen wel steeds stegen. Dit is een 'onzichtbare' bezuiniging geweest die grote gevolgen heeft gehad voor de exploitatie van alle gesubsidieerde instellingen.

Beide ontwikkelingen hadden met name impact op de exploitatie van de culturele kernvoorzieningen. Het gemeentelijk cultuurbeleid van Hengelo is vooral een voorzieningenbeleid. In het zogenoemde ringenmodel voor gemeentelijk cultuurbeleid maakt Cor Wijn³ een indeling tussen kernachtig, uitgebreid en alomvattend gemeentelijk cultuurbeleid. Die indeling is gebaseerd op de grootte van een gemeente en het bijbehorende voorzieningenniveau.

³ Cor Wijn, *De culturele stad*, Nijmegen, 2014

	Kern	Uitgebreid	Alomavattend
Podiumkunsten	- Uitvoeringen voor de jeugd - Kamermuziek - Oefenruimten	- Multifunctionele accommodatie - Jazz annex pop-podium	- Muziekensembles - Theatergezelschappen - Schouwburg - Kleine zaal - Theaterwerkplaats - Concertzaal - Kernpodium popmuziek - Kernpodium jazzmuziek - Soms een Danstheater
Film	- Incidentele filmvertoningen	- Kleine filmvertoners	- Theater voor de artistiek waardevolle film
Media en letteren	- Bibliotheek - Lokale radio-omroep	- Literaire activiteiten	- Lokale televisie - Beurzen/opdrachten/prijzen voor schrijvers
Cultureel erfgoed	- Monumenten - Oudheidkamer - Archieven - Archeologie	- Natuur- of cultuurhistorisch museum	- Museum voor moderne kunst
Beeldende kunst en bouwkunst	- Architectuur - Vormgeving van de openbare ruimte - Tentoonstellingsruimte	- Percentageregeling - Kunstuitleen - Aankoopfonds	- Kunstenaarsbeleid - Ateliers - Individuele subsidies - Opdrachten - Kunstenaarsinitiatieven - Soms een Centrum voor beeldende kunst
Amateurkunst en kunsteducatie	- Amateurkunstverenigingen - Lespunt kunsteducatie	- Instituut voor Kunsteducatie	- Pluriform cursusaanbod

NB: festivals komen in alle gemeenten en binnen alle disciplines voor.

- **Kern:** het voorzieningenniveau van gemeenten tot circa 30.000 inwoners bestaat uit een bibliotheek, lokale radio-omroep, oudheidkamer, archieven, een zaal waar incidentele voorstellingen, concerten en films zien zijn, een oudheidkamer, een programma cultuur & school, het amateurkunstleven, architectuur, vormgeving van de openbare ruimte en monumentenzorg. Deze elementen vormen de 'harde kern' van het cultuurbeleid van kleine(re) gemeenten.
- **Uitgebreid:** gemeenten tussen de 30.000 en 90.000 inwoners hebben een cultureel voorzieningenpatroon dat, naast de bovengenoemde harde kern, bestaat uit een (dependance van een) centrum voor kunsteducatie, een natuur-of cultuurhistorisch museum, een multifunctionele podiumaccommodatie en bepaalde voorzieningen op het gebied van beeldende kunst (een galerie, tentoonstellingsruimte en een kunstuitleen). Deze steden, waaronder Hengelo, hebben een uitgebreid cultuurbeleid.
- **Alomvattend:** in 2008 was het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid van Hengelo op onderdelen een alomvattend beleid dat kenmerkend is voor steden met meer dan 90.000/100.000 inwoners.
Het ambitieniveau van Hengelo was hoog, gezien de investeringen die waren gedaan in de culturele basisinfrastructuur. Zo had Hengelo zowel een schouwburg als een poppodium en zowel een instelling voor beeldende kunst als subsidies voor kunstenaarsinitiatieven. Ook hoorde Hengelo bij de 30 gemeenten die rechtstreeks geld ontvingen van het ministerie van OCW voor beeldende kunst en voor het Actieplan Cultuurbereik. Deze gemeenten werden geacht een alomvattend cultuurbeleid te hebben.

Door de economisch slechte tijden na 2008 is ons gemeentelijk cultuurbeleid niet verder doorgegroeid naar alomvattend beleid. De gemeente heeft in de periode 2010-2014 de keus gemaakt om de subsidie van AkkuH stop te zetten, wat heeft geleid tot een structurele bezuiniging van ruim € 400.000, samen met de bezuiniging van de beleidsmatige inzet op beeldende kunst beleid. In 2018 kenmerkt ons gemeentelijk cultuurbeleid zich als uitgebreid beleid. Er is in de periode 2014-2018 weer geld structureel toegevoegd aan de kunst- en cultuurbegroting door onder andere een bedrag voor de huisvesting van de schouwburg op te nemen.

Sinds 2014 is een transitie gaande om te komen tot een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur in Hengelo. Dat wil zeggen: een infrastructuur die past bij de opgaven waar Hengelo als stad voor staat in sociaal en economisch opzicht. De transitie is een doorlopend proces, waarbij we telkens voor nieuwe opgaven kwamen en komen te staan.

1. De relatie tussen de gemeente, die voorwaarden schept om kunst en cultuur in de stad mogelijk te maken, en de Hengelose culturele sector kwam onder druk te staan. Ten eerste, omdat de gemeente beleidskeuzes heeft gemaakt waarover veel discussie is ontstaan. Met name over de toekomst van de Muziekschool en over het beeldende kunstbeleid. Ten tweede, omdat de gemeente het initiatief en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering steeds meer bij de sector zelf neerlegt.

Hoe meer de gemeente aan de culturele kernvoorzieningen overlaat, hoe meer wij moeten kunnen vertrouwen op hun kennis, ervaring en professionaliteit. Dat vraagt wat van de competenties van de directies, besturen en raden van toezicht. Prioriteiten stellen en loslaten vraagt eveneens adequate competenties bij onszelf als gemeente. Het zogenoemde accounthouderschap voor de relatie met de gesubsidieerde instellingen moet beter worden ingevuld.

2. De ervaring heeft ons geleerd dat de huisvesting en de programmering van de culturele kernvoorzieningen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De programmering van de culturele (kern)voorzieningen in Hengelo was en is een belangrijke opgave. Hoe hoger de huisvestingslasten, hoe minder middelen beschikbaar zijn voor de programmering. Als we willen dat de culturele programmering in Hengelo op niveau blijft zonder dat de huisvesting ten koste gaat van de programmering, dan moeten we die opgave regionaal oppakken. De gemeenten Enschede en Hengelo hebben hierin grote stappen gezet in de afgelopen 5 jaar, met succesvolle resultaten.
3. De roep uit de culturele sector om meer (structurele) financiële ondersteuning voor met name de kleine(re) initiatieven blijft onverminderd. Dit blijkt uit de voorstellen nieuw beleid voor de Kadernota 2020-2023, die op het gebied van kunst en cultuur zijn ingediend. Bij een aantal van deze voorstellen gaat het niet om nieuw beleid, maar om het terugdraaien van eerdere bezuinigingen. Met name op het gebied van beeldende kunst.
4. De huidige vorm van financiering van beeldende kunstinitiatieven via het aanjaagbudget leidt niet (meer) tot genoeg en kwalitatief goede aanvragen. Kwaliteit en kwantiteit van aanvragen lopen al jaren terug: de aanvragen die binnenkomen zijn veelal gebaseerd op eerder uitgevoerde projecten door dezelfde aanvragers. De regeling werkt niet voldoende motiverend voor de beeldende kunstsector om projecten of activiteiten in te dienen en de ingediende projecten en activiteiten passen veelal niet bij de doelstellingen van de regeling.
5. Er is geen prioriteit gegeven aan huisvesting en programmering van de Collectie Hengelo.

3.2 Adviezen en aanbevelingen vanuit de culturele sector

Vanuit de bij de evaluatie betrokken partijen worden adviezen en aanbevelingen gegeven over het toekomstig kunst- en cultuurbeleid.

ChristenUnie:

1. Gewenst in nieuw beleid: duidelijke link naar programmering & gemeentelijke kosten voor “culturele binnenstad” (invulling Hirschgebouw) en de relatie met bestaande culturele instellingen (kernvoorziening en niet kernvoorziening).
2. In nieuw beleid duidelijke focus/aandacht mbt gemeentelijk collectiebeheer gewenst.
3. Beleidsnota 2014-2020 was voorzien van internetpeiling/ klantenpanel (2013) > tip om ook voor nieuwe beleidsnota dergelijk instrument in te zetten en bevindingen/ behoefte vanuit de inwoners op te halen. Tevens benieuwd of de ambitie “ cultureel

bewustzijn bij inwoners vergroten” daadwerkelijk gelukt is. Dus mee nemen in de enquête hoe vaak bewoners bij een concert, tentoonstelling e.a. waren.

4. Structureel meer budget voor WAK noodzakelijk.
5. De nog niet afgeronde bestuurlijke opdracht Muziekschool moet ook duidelijk in businesscase Oyfo terugkomen. Hier in het nieuwe beleid duidelijke ambitie-afspraken over maken.

BurgerBelangen:

Onderzoeken hoe Hengelo het doet ten opzichte van andere steden van vergelijkbare grootte/ligging.

Adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving:

1. Beeldende kunst verankeren in het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid, teneinde een gunstig kunstklimaat te bevorderen voor vernieuwing, verjonging en verbetering van de infrastructuur door:
 - a. ondersteuning van beeldende kunst-initiatieven.
 - b. de Uitvoeringsregeling Aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving in haar huidige vorm omvormen tot een stimuleringsregeling die voorziet in het aspect dat vanuit het werk, vanuit de motivatie van de kunstenaar zelf gedacht wordt, waarbij het structurele aanjaagbudget van € 50.000 per jaar in zijn geheel beschikbaar wordt gesteld aan de beeldend kunstenaars. De ondersteuning en stimulering van Hengelose beeldende kunstenaars dient op een andere manier ingevuld te worden. In Enschede bijvoorbeeld kent men een subsidieregeling voor beeldende kunst, die wel aanspreekt en kan rekenen op een grote respons uit het kunstveld.
 - c. het realiseren van een aanspreekpunt voor beeldende kunst in Hengelo in de vorm van een loketfunctie.
 - d. het ‘oormerken’ van de subsidiegelden voor meerdere jaren, zodat er voldoende ruimte is voor grotere kunstprojecten.
2. In het kader van het Actieplan Binnenstad:
 - a. een aanspreekpunt voor initiatieven oa beeldende kunst, realiseren binnen de gemeente ter ondersteuning van organisaties met vergunningaanvragen e.d.,
 - b. een duidelijke inhoudelijke en financiële afstemming en samenwerking binnen het programma voor de binnenstad, waarbij de commissie vanuit haar adviesrol aan de gemeente een actieve bijdrage wil leveren, en
 - c. Het ter beschikking stellen van een jaarlijks budget waarmee een landelijk uit te schrijven projectopdracht voor een spraakmakende en zichtbare beeldende kunstactiviteit in Hengelo kan worden gerealiseerd, gelinkt aan het Actieplan Binnenstad.

Metropool:

Meer aandacht besteden aan het monitoren en handhaven van gemaakte afspraken. Een gemeenschappelijke (cultuur)visie kan alleen maar worden volbracht, wanneer er een samenhang is tussen de afzonderlijke doelstellingen.

3.3 Aandachtspunten (toekomstig) beleid

Op basis van de input, adviezen en aanbevelingen samen met de resultaten benoemd in hoofdstuk 2 kunnen we constateren dat veel uitgangspunten uit de huidige visie nog steeds van kracht zijn. Uit deze evaluatie komt tegelijkertijd een aantal aandachtspunten naar voren dat we mee moeten nemen in het toekomstig kunst- en cultuurbeleid. Daarnaast vraagt een aantal onderdelen uit de huidige visie nadere uitwerking of aanscherping.

Uit de evaluatie komen de volgende aandachtspunten naar voren voor ons toekomstig beleid:

- (De uitvoering van) het gemeentelijk beeldende kunstbeleid moet opnieuw worden gezien.

Vragen die daarbij beantwoord moeten worden zijn onder andere of het beleid moet worden uitgebreid en zo ja, op welke onderdelen? Kiezen we bijvoorbeeld voor kunstenaarsbeleid, werkplek voor kunstenaars en het mogelijk maken om hun werk zelfstandig te presenteren of voor een presentatieinstelling, een culturele voorziening die brede presentatie van professioneel beeldende kunst faciliteert? In hoeverre neemt de overheid particuliere initiatieven hierin over?

- De samenhang met het evenementenbeleid.

Willen we bijvoorbeeld een deel van het evenementenbudget labelen voor kunst en cultuur?

We zien dat veel culturele initiatieven een bijdrage leveren aan de reuring in de stad, een pijler binnen het programma binnenstad. Te denken valt aan Stork 150, de Week van de AmateurKunst en ander culturele initiatieven.

- De samenwerking tussen de culturele instellingen in de stad en - met andere gemeenten - in de regio.

Zoals benoemd in de huidige visie en ook in de evaluatie is vrijblijvende samenwerking niet effectief. Schaalvoordelen, gezamenlijke uitvoering van overlappende taken, eenduidige aansturing en programmering leiden tot sterke organisaties. Wij constateren dat de beoogde niet vrijblijvende samenwerking op onderdelen heel goed is gerealiseerd (Oyfo, Metropool) maar op andere niet of nauwelijks (schouwburgen, beeldende kunst). Bij de actualisatie bezien hoe we in de toekomst zouden moeten aankijken tegen samenwerking tussen de culturele (kern)instellingen in de stad.

- Monitoring en evaluatie.

Geconstateerd moet worden dat de huidige visie nauwelijks indicatoren bevat die het mogelijk maken de werking van het beleid kwalitatief en kwantitatief goed te monitoren. Wij vinden dat bij het geactualiseerde kunst- en cultuurbeleid concrete indicatoren moeten worden geformuleerd. Het cultureel waardemodel is in 2018 ingevoerd bij onze culturele kernvoorzieningen. Een model opgebouwd uit kwaliteitsdomeinen, criteria en indicatoren. Het model gaat in op de artistiek-inhoudelijke kwaliteit, maar ook om de maatschappelijk kwaliteit van de instellingen. Dit model zal de aankomende jaren gebruikt worden om beleid te monitoren en evalueren en worden opgenomen in de actualisatie van deze kunst- en cultuurvisie.

- De verhouding tussen het lokale en regionale kunst- en cultuurbeleid (wat doen we lokaal en wat regionaal?)

De afgelopen jaren is ingezet op het vaststellen van een cultuurprofiel regio Twente samen met de 14 Twentse gemeenten. Daarnaast is cultuur opgenomen in de regiodeal Twente.

Samen met de 14 gemeenten zal verder inhoud moeten worden gegeven aan het regionale cultuurbeleid. Dit moet natuurlijk afgestemd zijn met wat Hengelo lokaal belangrijk vindt.

- Vanuit de regiodeal zie je ook ruimte ontstaan voor nieuwe initiatieven (creatieve broedplaatsen, Marktplaats). De aansluiting met het programma binnenstad moet hierop verder worden uitgebouwd.

Vervolg

Deze evaluatie is de eerste input voor de actualisatie van onze cultuurvisie op onderdelen. Deze onderdelen zullen begin 2020 verder worden uitgewerkt. Hiervoor zal een opdracht worden geformuleerd met daarin aandacht voor co-creatie, zodat onze partners betrokken worden bij de totstandkoming van deze actualisatie. Deze opdracht zal voor het eind van 2019 worden geformuleerd. Voor het eind van het kalenderjaar 2020 zal er een geactualiseerde visie worden opgeleverd. Deze visie zal dan ingaan vanaf 2021.

Bijlagen

Bijlage 1

Overzicht reacties consultatie Evaluatie kunst- en cultuurvisie 2014-2020

onderdeel	nummer	opmerkingen
Algemeen		
• Burger Belangen	1	mondelinge reactie d.d. 8 april 2019
• Christen Unie		
• Pro Hengelo		geen reactie
• SP		geen reactie
• VVD		geen reactie
• D66		geen reactie
• Lokaal Hengelo		geen reactie
• CDA		geen reactie
• Groen Links		aangemeld/afgemeld d.d. 8 april 2019
Culturele kernvoorzieningen		
• Bibliotheek Hengelo	2	
• Oyfo Kunst en Techniek	3	
• Schouwburg Hengelo	4	
• Metropool poppodia van Twente	5	
Beeldende kunst		
• Adviescommissie BKV	6	eigen evaluatie aanjaagbudget, zie bijlage 3
• Stichting HeArtpool		
• Stichting HeArtGallery	6	voorstel nieuw beleid ingediend
individuele beeldend kunstenaars:	7 8 9	
• Pier van Dijk		
• Ricardo Liong-A-Kong		
• Johan Bruinenberg	9	
• Ateliers '93		geen reactie, voorstel nieuw beleid ingediend
• Stichting Woon- en Werkrumten Hengelose kunstenaars (SWWK)		geen reactie
• virtueel Museum voor Hedendaagse Hengelose Kunst		geen reactie
• Stichting In Wording		geen reactie
Amateurkunst		
• Federatie van Hengelose Muziekverenigingen		geen reactie
• Hengelose Korenkoepel		geen reactie
• Podiumkunsten overleg		geen reactie
• Platform amateur beeldend kunstenaars		geen reactie

Overzicht reacties consultatie Evaluatie kunst- en cultuurvisie 2014-2020

onderdeel	nummer	opmerkingen
Cultureel erfgoed/Collectie Hengelo		
• Stichting Erfgoed Hengelo	10	
• Museum Hengelo	11	voorstel nieuw beleid ingediend
• Historisch Archief Beckum		geen reactie
• Historie Brandweer Hengelo		geen reactie
Media en Letteren		
• RadioHengeloTV	12	
• Hengelo Leest	13	voorstel nieuw beleid ingediend
• Stadsdichter	14a 14b	reactie mondeling toegelicht d.d. 8 april 2019, voorstel nieuw beleid ingediend
Overig		
• Hengelose Oranjevereniging		geen reactie
• Stichting Herdenking 4 mei		geen reactie
Culturele initiatieven		
• Cultuurpodium Houtmaat		geen reactie
• Stichting Kamermuziek Hengelo		geen reactie
• Jazzclub Hengelo		geen reactie
• Theater Kamak		geen reactie, voorstel nieuw beleid ingediend
• Stichting Volkskerstzang		geen reactie
• Barst theaterproducties		geen reactie
• Filmhuis Hengelo		geen reactie
Culturele evenementen (gesubsidieerd via Hengelo Promotie)		
• Vocaal Festival Amusing Hengelo	15	
• BAM! Festival		geen reactie
• Kunsten op Straat Hengelo		geen reactie
• Krangfestival		geen reactie

Bijlage 2

Overzicht culturele infrastructuur

2014 structureel gesubsidieerde kern voorzieningen		2019
Podiumkunsten	Rabothheater Metropool	Schouwburg Hengelo Metropool poppodia van Twente
Beeldende kunst	Gemeentelijk kunstbezit	Gemeentelijk kunstbezit
Cultureel erfgoed, Collectie Hengelo	Twents Techniekmuseum HEIM	Oyfo (Twents Techniekmuseum HEIM)
Media en letteren	Bibliotheek	Bibliotheek
Amateurkunst en kunsteducatie	Muziekschool CREA	Oyfo (Muziekschool) Oyfo (CREA)
structureel gesubsidieerde overige voorzieningen		
Podiumkunsten	Kamermuziek Hengelo Jazzplatform Hengelo Stadsdichter	
Beeldende kunst	Ateliers '93 Beeldende Kunst Ag SWWK Stichting Heartpool Lambooihuis Museum voor Hedendaagse Hengelose Kunst (virtueel)	Ateliers '93 SWWK Stichting Heartpool Museum voor Hedendaagse Hengelose Kunst (virtueel)
Cultureel erfgoed, Collectie Hengelo	Historisch Museum Hengelo Historisch Archief Beckum Historie Brandweer Hengelo	Museum Hengelo Historisch Archief Beckum Historie Brandweer Hengelo
Media en letteren	RTV Hengelo	RTV Hengelo
Amateurkunst en kunsteducatie	amateurkunstverenigingen programma Kunst op School	amateurkunstverenigingen programma Kunst op School
Overig	Hengelose Oranjevereniging Werkgroep 4 mei	Hengelose Oranjevereniging Werkgroep 4 mei
incidenteel gesubsidieerde voorzieningen		
Podiumkunsten	onder meer: - Summer Square Festival - Cultuurpodium Houtmaat - Filmhuis Hengelo - Karavaan der Vertellers	Onder meer: - Cultuurpodium Houtmaat - Filmhuis Hengelo - st Kamermuziek Hengelo - Jazzclub Hengelo
Beeldende kunst		-Diversen vanuit aanjaagbudget waaronder HeartGallery
Cultureel erfgoed, Collectie Hengelo	onder meer: projecten en publicaties van het Historisch Museum	onder meer: projecten en publicaties van Museum Hengelo
Media en letteren		- Stadsdichter
Amateurkunst en kunsteducatie	onder meer: - Week van de Amateurkunst - Kunstmarkt Tuindorp - boekenmarkt Tuindorp - projecten Cultuur en School	onder meer: - Week van de Amateurkunst - projecten Cultuur en School
Overig		- Regelingen CultuurLokaal (ak) - Aanjaagbudget BKV - Evenementen via Hengelo Promotie

Bijlage 3

Overzicht subsidies culturele initiatieven en aanjaagbudget beeldende kunst

Overzicht toegekende projecten uit regeling CultuurLokaal 2014-2018		Amateurkunst	
Organisatie	project	cult initiatieven bedrag	podiumbudget bedrag
2014			
Miscellaneous	Lustrumconcert	738,00	
Projectkoor Kanaljerood	project 100 jaar WO I	2.000,00	
Reinier de Rooie	project Krukje der Poëzie	2.000,00	
Filmhuis Hengelo	filmstudiedag	800,00	
Animato	Play-in en festival Ism Clatch	500,00	
Belzona	concert Rabotheater	2.000,00	
theater Kamak	Productie	2.000,00	
Stadsbeiaardier Roel Smit	ZomerBeiaardreels	2.000,00	
theatergroep Barst	productie Oliver! Nieuwe stijl	2.000,00	
Karavaan der vertellers	2 projecten 2014	2.000,00	
School der Poëzie	educatief project	2.000,00	
TCOV	2 concerten		2.000,00
Cultuurpodium Houtmaat	programmering		5.000,00
stichting Volkskerstzang	concert Volkskerstzang 2014 hal		2.000,00
Stichting Vocale Promotie	Amusing Hengelo 2014 hal		1.252,00
HOOV	productie		2.000,00
Elad Ism Chr. Mannenkoor	kerstconcert		669,00
	uitgaven	18.038,00	12.921,00
	totaal budget		
	totaal uitgaven		
	restant algemene middelen		
2015			
Hengelose Korenkoepel	4Korenconcert 2015	1.478,00	
Multiple Noise	jubileumvoorstelling ikv 25 jarig bestaan	2.000,00	
Filmhuis Hengelo	activiteiten ikv 25 jarig bestaan	2.000,00	
Chr. Mannenkoor Hengelo	concert Ism Fanfare de Bazuin	655,00	
st Helicon Ism Muziekschool Hengelo	Helicon Festival	2.000,00	
Historisch Archief Beckum	uitgave Boek Beckum	2.000,00	
Karavaan der Vertellers	2 projecten 2015	2.000,00	
Stadsbeiaardier Roel Smit	ZomerBeiaardreels	2.000,00	
Theater Kamak	theaterproductie Touretteketet	1.457,00	543,00
Levend Verleden Oost NL	productie Sperrstunde Freedom		1.990,00
Concordia	project Hengelo Symfonie Hangi Lauha		1.485,00
TCOV	concert Stadhuishal		2.000,00
Cultuurpodium Houtmaat	programmering		5.000,00
HOOV	grote zaal productie Offenbach		2.000,00
stichting Volkskerstzang	concert Volkskerstzang 2015 hal		2.000,00
Stichting Vocale Promotie	Amusing Hengelo 2015 hal		862,00
	uitgaven	15.590,00	15.880,00
2016			
theatergroep Barst	productie	2.000,00	
Hengelose Korenkoepel	4Korenconcert 2016	1.702,00	
Museum Hengelo	activiteitsserie: oa expo Twentekanaal	1.875,00	
KSO Cecilia	concert Ism mannenkoor Lingen (DE)	1.095,00	
Chr. Mannenkoor Hengelo	jubileumconcert	1.627,00	
Excelsior/Eendracht Ism HOOV	jubileumconcert	2.000,00	
Project Kanaljerood	project	2.000,00	
st orgelconcerten	activiteiten ikv 25 jaar jubileum	1.500,00	
Hist. Brandweer H'lo	activiteiten ikv 25 jarig bestaan	1.500,00	
X-Dance	dancebattle	2.000,00	
Theater Kamak	bijdrage productie	2.000,00	
Filmhuis Hengelo	buitenfilm vertoning / open air movie	1.000,00	
Kamermuziek Hengelo	programmering		5.000,00
TCOV	jubileumconcert Johannespassion		2.000,00
Cultuurpodium Houtmaat	programmering		5.000,00
stichting Volkskerstzang	concert Volkskerstzang 2016 hal		2.000,00
	uitgaven	20.299,00	14.000,00

2017			
Niet zwichten maar Dichten	project Dichtkunst - Wereldverteldag 2017	430,00	
Multiple Noise	productie Hüttenkloas	2.000,00	
Artikel 1	vertelproject vluchtelingen	2.000,00	
Hengelose Korenkoepel	4Korenconcert 2017	1.327,00	
Amonia	productie The Muppets	2.000,00	
Arte Vocale	project	2.000,00	
Theater Barst	speelfilm	2.000,00	
Theater Kamak	productie	2.000,00	
st. Orgelconcerten Hengelo	concertreeks	1.300,00	
st. Oyfo	route 074 ism 6 Hengelose theatergroepen	2.000,00	
TCOV	concert	2.000,00	
st Kamermuziek	programmering		5.000,00
JazzPlatform Hengelo	programmering		1.600,00
Filmhuis Hengelo	buitenfilm opening filmseizoen		1.000,00
Cultuurpodium Houtmaat	programmering		5.000,00
stichting Volkskerstrang	concert Volkskerstrang 2017		2.000,00
	uitgaven	19.057,00	14.600,00

2018			
Hengelose Korenkoepel	4Korenconcert 2018	1.236,00	
Niet Zwichten maar dichtten	project Dichtkunst - Wereldverteldag 2018	450,00	
The Young Evergreens	jubileumconcert m Edsilla Rombly	2.000,00	
Amonia	theaterproductie Babylon	2.000,00	
Hengelose Revue	productie Eeuwig Jong	2.000,00	
Christelijk Mannenkoor Hengelo	concert	795,00	
Filmhuis Hengelo	open air arthouse cinema	1.000,00	
theater Kamak	productie Furla	2.000,00	
museum Hengelo	tentoonstelling Hoogspanning	2.000,00	
Twents Fanfare Orkest	Fanfare Orkesten Dag 23 juni	1.500,00	
Theatergroep Barst	speelfilm Hans en Grietje	2.000,00	
Eendracht/Excelsior	concert Rabotheater ism Barst	2.000,00	
Theaterkoor multiple Noise	project	2.000,00	
Museum Hengelo	boekproject Popmuziek in Hengelo	1.000,00	
st Kamermuziek	programmering		5.000,00
Jazzplatform Hengelo	programmering		1.988,00
stichting Volkskerstrang	concert Volkskerstrang 2018		2.000,00
Cultuurpodium Houtmaat	programmering		5.000,00
International Holland Piano Series	concertserie Waterstaatskerk		2.000,00
	uitgaven	21.981,00	15.988,00

Overzicht projecten 2014-2019 positief advies Adviescommissie BKV

2014	Naam Project	Organisatie	Bedrag
	1. <i>Kunst, Werk aan de winkel</i>	Ateliers '93	€ 29.500
	2. <i>Transito</i>	Jan Beerling, Ricardo Liong-A- Kong, Marion Zwerik en John Brunink	€ 13.000
	3. <i>BAM! Festival</i>	Stichting BAM	€ 7.500
		TOTAAL	€ 50.000
2015	Project	Organisatie	Bedrag
	1. <i>Hengelo Toont</i> <i>Hengelose kunstenaars vertonen hun werk.</i>	Stichting HeArtgallery	€ 10.000
	2. <i>Huys Hengelo</i> <i>Selectie van kunstenaars vertonen werk.</i>	Zaal Zuid	€ 10.000
	3. <i>BernhArts Vlonders</i>	Ton Duivenvoorden	€ 5.000
	4. <i>Wederopbouw 2.0</i> <i>Hengelose kunstenaars vertonen hun werk.</i>	Pier van Dijk	€ 10.000
	5. <i>Beleving, creëren door kunst, beweging, muziek en smaak</i> <i>Straatkunst, graffiti e.d.</i>	De Wit en Piek	€ 7.500
	6. <i>BAM festival</i> <i>Kunst tezamen met een festival.</i>	Stichting BAM	€ 7.500
		TOTAAL	€ 50.000
2016	Project	Organisatie	Bedrag
	1. <i>Hengelo Toont 2</i> <i>Vervolg op Hengelo Toont 1; Hengelose kunstenaars tonen wederom hun werk.</i>	Stichting HeArtgallery	€ 8.000
	2. <i>Coming out week</i>	Artikel 1 Overijssel	€ 1.750
	3. <i>BernhARTs Vlonders</i>	Stichting Bernhards Ontmoeting	€ 3.200
	4. <i>HeArtgardens</i>	Stichting HeArtpool	€ 10.000
	5. <i>Het Beddenpaleis</i> <i>Duitse en Hengelose kunstenaars maken werken.</i>	Pier van Dijk	€ 7.500
	6. <i>Kunst Natuurlijk 2</i> <i>Kunstenaars met 3d werken.</i>	Hiske Loomans	€ 7.500
		TOTAAL	€ 37.950
	* Restbudget gereserveerd en beschikt aan <i>Haunted Hengelo</i> in 2018.	Rezone	€ 12.050
2017	Project	Organisatie	Bedrag
	1. <i>Smarterials</i> <i>Kunstenaars worden geprikkeld om andere materialen te nemen dan ze gewend zijn.</i>	Stichting HeArtgallery	€ 9.250
	2. <i>In Situ</i>	Pier van Dijk	€ 5.500
	3. <i>Collect Select</i>	Zaal Zuid/Oyfo	€ 10.000
	4. <i>Emma Streetart</i> <i>Kunst in de buurt rond de Emmaweg.</i>	MICK	€ 9.970
		TOTAAL	€ 34.720

	* Restbudget gereserveerd en beschikt aan <i>Haunted Hengelo</i> in 2018.	Rezone	€ 15.280
2018	Project	Organisatie	Bedrag
	1. Stichting Art Brut Biennale	Stichting Art Brut Biennale	€ 13.000
	2. 10 Jaar HeArtfund	Stichting HeArtpool	€ 2.500
	3. Projection mapping	Stichting in Wording	€ 10.000
	4. Tentoonstelling Art Hok	074 PK/Pier van Dijk	€ 5.000
		TOTAAL	€ 30.500
2019	Project	Organisatie	Bedrag
	1. Zie de vensters Een tentoonstellingsreeks in/om het pand van de lokale omroep door Hengelose kunstenaars die aangesloten zijn bij het Kunstenaars-initiatief 074 PK	- Renata de Frankrijker/Pier van Dijk	€ 2.575
		TOTAAL	€ 2.575

Opmerkingen:

- 2016 en 2017:
 - Restbudgetten van resp. € 12.050 en € 15.280 werden gereserveerd en vervolgens beschikbaar gesteld aan het project *Haunted Hengelo*, dat in 2018 is uitgevoerd door Rezone.
- 2018:
 - In 2018 bleef er een bedrag over van € 25.000. Naar aanleiding van een brandbrief van de Stichting HeArtGallery heeft het college van B en W besloten dit bedrag beschikbaar te stellen aan de stichting ten behoeven van haar programmering voor het tweede gedeelte van 2018 (september – december 2018).
- 2019:
 - De reservering en besteding van het niet benutte aanjaagbudget in 2019 wordt op dit moment nader onderzocht.

Inhoudelijke analyse en afhandeling externe aanvragen kadernota nieuw beleid

Het college ziet binnen de externe voorstellen diverse initiatieven op het gebied van kunst- en cultuur.

Onderstaande voorstellen zijn ingediend:

- Overijssels Senioren Orkest, bijdrage basissubsidie amateurkunst
- Subsidie Semi Militair Tamboerkorps Liberation
- Ondersteuning en erkenning Stichting HeArtgallery als Kernvoorziening
- Subsidiëren Stadsdichter en stichting Hengelo Leest
- Subsidie voor de stadsdichter
- Financiële ondersteuning Stichting Kamak
- Toekomstbestendig maken Museum Hengelo (Oald Hengel)
- Boek Wederopbouwstad Hengelo
- Subsidieverhoging stichting Ateliers '93
- Muziekvereniging Armonia "Cultuurontmoeting Muziek aanbieden" aan alle kinderen groep 5 basisschool.

Als we de aanvragen kadernota nieuw beleid bekijken moeten we bezien of er nu al kansen liggen om hierop in te kunnen spelen.

Wij zien dat de basissubsidie amateurkunst ruimte heeft om de aanvragen van het *Overijssels Senioren Orkest* en het *Semi Militair Tamboerkorps Liberation* te kunnen honoreren. Wij zullen dit dan ook met hen oppakken.

Ten aanzien van de subsidie(verhoging) *Ateliers '93* erkennen wij de noodzaak van voldoende (betaalbare) ruimte binnen de stad voor ateliers, er zal dan ook niets gewijzigd worden aan de bestaande subsidie (wat ook de pitch betrof en nu blijkt dat het om handhaving gaat van de huidige subsidies).

Het verzoek van de *Muziekvereniging Armonia "Cultuurontmoeting Muziek aanbieden"* aan alle kinderen groep 5 basisschool, wordt in gedachte gesteund. Wij zijn van mening dat deze wens kenbaar moet worden gemaakt en gedragen worden door de scholen. Zo kan dit ingebracht worden in het cultuureducatieprogramma.

Toekomstbestendig maken Museum Hengelo (Oald Hengel)

Museum Hengelo vraagt een (financiële) ondersteuning gedurende een aantal jaren om een inhoudelijke omslag te maken en zich zo op de toekomst voor te bereiden.

De laatste jaren voltrekt zich binnen het museum een omslagproces van een verzamelmuseum naar een interactief en beleven museum met een zwaartepunt op educatie. Dit is tevens een omslag van binnen naar buiten. Door deze activiteiten komen meer mensen naar de binnenstad locatie van het museum, maar ook naar activiteiten in de wijken. De activiteiten zijn gericht op versterking van sociale cohesie en identiteit van Hengeloërs. Wij zullen met de instelling het gesprek aangaan om te kijken wat er binnen de huidige financiële kaders mogelijk is.

Subsidiëren Stadsdichter en stichting Hengelo Leest

Subsidie voor de *stadsdichter*

We gaan de stichting en de stadsdichter wijzen op onze subsidieregeling culturele initiatieven, die erop is gericht om activiteiten mogelijk te maken. Structurele subsidiëring behelst het terugdraaien van een eerdere bezuiniging en zal mee gewogen moeten worden in de aanpassing van de cultuurvisie.

Financiële ondersteuning Stichting Kamak

Deze ondersteuningsvraag van Stichting Kamak vloeit voort uit de herontwikkeling in Hart van Zuid door Emga. Hierdoor zullen zij hun huisvesting op termijn moeten verlaten. Hun huisvestingsvraag zal samen met de afdeling vastgoed worden bekeken.

Ondersteuning en erkenning Stichting HeArtgallery als kernvoorziening

Hiervoor geldt dat dit om een aanpassing vraag van onze huidige visie.

Voor wat betreft de beeldende kunst is er een apart proces voorstel, vooruitlopend op de formulering van de opdracht voor aanpassing van de cultuurvisie voor de jaren 2019 en 2020.

Procesvoorstel professionele beeldende kunst 2019-2020

Coalitieprogramma

In het coalitieprogramma is onderstaande opgenomen over beeldende kunst. “Onze culturele infrastructuur staat! Met de Bibliotheek, Schouwburg, Metropool/ Poppodium Twente en Oyfo kennen we vier kernvoorzieningen, waarop wij trots mogen zijn. Daarnaast blijven wij kunstenaars en de kleinere culturele organisaties kansen bieden om in Hengelo te werken en hun werk te presenteren. Wij zien voor de beeldende kunst een verbinding met de binnenstad als onderdeel van de programmering van evenementen en activiteiten en willen ruimte geven aan creativiteit. Binnen het budget voor de binnenstad bestaat daarom ruimte voor de programmering van dergelijke uitingen. Het initiatief van StArtion vinden wij in ieder geval sympathiek”.

Evaluatie cultuurvisie

Uit de evaluatie blijkt dat onze cultuurvisie op de meeste onderdelen nog steeds onderschreven wordt. Partijen geven aan dat een onderdeel dat wordt gemist is het beleid op beeldende kunst. In het verleden is een groot deel van de beeldende kunst wegbezuinigd, inclusief de ambtelijke capaciteit.

Binnen de culturele infrastructuur kennen we 4 culturele kernvoorzieningen en binnen de huidige kaders is op dit moment geen ruimte voor een nieuwe kernvoorziening voor beeldende kunst. Of en hoe we ruimer beleid voor beeldende kunst willen vorm geven zal onderdeel uitmaken van de opdracht om onze huidige cultuurvisie op onderdelen aan te passen. Dit proces zal begin 2020 worden opgepakt en dit jaar zal daarvoor een opdracht worden geformuleerd.

Uit de evaluatie komen onder andere de volgende aandachtspunten naar voren voor ons toekomstig beleid:

- (de uitvoering van) het gemeentelijk beeldende kunstbeleid moet opnieuw worden gezien (moet het beleid worden uitgebreid en zo ja, op welke onderdelen? Kiezen we bijvoorbeeld voor kunstenaarsbeleid of voor een presentatie instelling?)
- de samenhang met het evenementenbeleid (Willen we bijvoorbeeld een deel van het budget labelen voor kunst en cultuur?)

Vooruitlopend op dit proces is bekeken wat er voor de jaren 2019-2020 mogelijk is.

In de evaluatie is een advies van de commissie beeldende kunst opgenomen en bij de kadernota 2020 is er een externe aanvraag ingediend door Stichting HeArtgallery. Daarnaast heeft de Stichting ArtHok/StArtion breed haar manifest gedeeld. Tevens ziet het ernaar uit dat de Hijschkamer als culturele markthal voor Hengelo en omgeving niet zal doorgaan. Een culturele impuls blijft hierdoor uit.

Waar de Stichting HeArtgallery opteert voor een nieuwe culturele voorziening voor de beeldende kunst, geeft de commissie beeldende kunst het advies om met name te zorgen voor een plek waar activiteiten kunnen plaatsvinden, aanpassing van de regeling aanjaagbudget beeldende kunst en onderschrijven ze het initiatief om activiteiten te koppelen met de binnenstad. De commissie neemt het initiatief om de regeling aanjaagbudget voor 2020 te herschrijven en zal ter vaststelling voorgelegd worden aan het college.

Het gegeven is dat zowel HeArtgallery als ArtHok (de opvolger van StArtion) hun deuren sluiten eind 2019. Bezien moet worden of het binnen de bestaande financiële kaders en vooruitlopend op de aanpassing van de cultuurvisie op onderdelen, nieuwe mogelijkheden kunnen worden geboden voor de beeldende kunst in Hengelo. Hierbij gaan we uit van het advies van de commissie waarbij zij pleiten voor een plek in samenhang met binnenstad.

Huidige situatie

De huidige situatie is dat de gemeente beeldende kunst financieel ondersteunt bij de programmering; de organisaties krijgen middelen voor activiteiten. Er is geen geld voor gebouw(en). Het tentoonstellen van de activiteiten die we subsidiëren, is conform het advies van de commissie beeldende kunst een toegevoegde waarde op de regeling aanjaagbudget.

De kunstbroedplaats ArtHok is bijvoorbeeld een plek waar kunst ten toon gesteld wordt, dit is een locatie zonder (beheer)organisatie. Daarnaast zien we de relatie tussen cultuur en kunst met de binnenstad.

Procesvoorstel

Het voorstel is nu om samen met het programmateam binnenstad te kijken naar mogelijkheden voor een plek/podium in de binnenstad voor de beeldende kunstenaars. Hierbij moet gekeken worden vanuit de profilering van de binnenstad naar wat de beste plek hiervoor is. Dit kan een plek

zijn die meebeweegt met de dynamiek van de binnenstad en die gericht is op samenwerking met andere culturele organisaties.

Daarnaast moet het passen binnen de financiële kaders. De financiële ruimte kan worden gevonden binnen

- o Aanjaagbudget 2019, dit restant bedrag in te zetten in 2019 en 2020 voor dit doel.
- o Binnenstadbudget (eventueel)

Dit zal voor het eind van dit jaar in samenspraak tussen de afdeling cultuur, programmateam binnenstad moeten zijn uitgewerkt. De kunstenaars en culturele organisaties worden uitgenodigd mee te denken over de vormgeving en de inrichting van een plek/podium. Op korte termijn (2020) wordt gedacht aan een “pop-up” impuls. In de loop van 2020 zal de raad besluiten over de verdere vormgeving.

Het invulling geven van beeldende kunstbeleid voor de aankomende jaren zal zijn beslag moeten krijgen binnen de cultuurvisie. Bij de kadernota in het voorjaar van 2020 zal een vooruitblik naar 2021 en latere jaren worden opgenomen.